

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izve nti nedelje in praznike.
Inserati: do 30 petih vrst á 2 D, do 100 vrst á 2 D 50 p, večji inserati peti vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 1 D; Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebe.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna listina“ Knaflcova ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, 1. nadstropje
Telefon št. 34.
Dopis sprejema le podpisano in zaščiteno frankovano.
Rekopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji od 4—3 str. po D. 1'50, 8 in več
2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu
12 mesecev	6 mesecev	v Ljubljani	po pošti	
12	6	Din 240—	Din 240—	Din 360—
6	3	120—	120—	180—
3	1	60—	60—	90—
1		20—	20—	30—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Opozicijski blok.

Pred par dnevi smo napisali kratko beležko o nezdravem razmerju med posameznimi opozicijskimi strankami in vladno stranko ter smo medsebojni nepristopnosti, nestrpnosti ter sovražnosti pripisali tajno in zakulisno akcijo, ki je privedla do ureditve odnosov z Italijo in do rešitve reškega vprašanja. Ni dobro, ako vladajo v politični centrali med posameznimi strankami take razmere, ker se potem pripetijo, da se važni državni posli rešujejo enostavno in brez predhodnega soglasja vseh prizadejanih čimurjev. Tak čimur je seveda tudi opozicija v skupščini, katero ne gre prezirati in na temelju večinskega načela spraviti ob vsak vpliv in celo ob vsak posvetovalen glas. Da se tako nezdravo razmerje izpremeni, moramo na obeh straneh najti spravljive politike in stransarje, ki se bodo zavedali, da na parlamentarnem terenu absolutna medsebojna borba ni najboljši način mirnega zakonodavnega in upravnega razpravljanja, še manj pa sredstvo, da se stvari v odločilnih zunanjepolitičnih in notranjepolitičnih trenutkih enoglasje in enotna fronta.

Na to opozarjamo sedaj, ko govorimo o snujnem se opozicijskem bloku in ko poizkušamo podčrtati njegove pozitivne in negativne strani. Nikdar nismo trdili, da je opozicijska zveza z umerjenimi avtonomističnimi in drugimi strankami nekaj slabega. Vedno smo zastopali mnenje, da je taka zveza državotvorna, ker jemlje avtonomističnim strankam protidržavno ost. Vsaka medstrankarska zveza je že sama po sebi nekaj kompromisa različnih upravnih in političnih programov. Tudi sedanja zveza med parlamentarnimi opozicijskimi skupinami bo sama od sebe pripravila teren za gotove skupne naloge, ki pa bodo izrazito pozitivne, bodisi glede novega vladnega programa, bodisi glede revizije ustave. Že dejstvo, da se je gosp. Radčič očitno odločil na pot v Beograd, da priznava potrebo parlamentarnega nastopa svojih poslancev, da si že postavlja cilj rušenja vlade ter da se izjavlja za notranji značaj srbohrvatskega spora, govori v prilog naših trditve, da je zblizanje močne državotvorne stranke, kakršna je vsekakor demokratska stranka, z opozicijskimi skupinami in z revizionističnimi strankami nekaj pozitivnega, ker taka zveza sama od sebe približuje revizionističnemu stranki državi in njenemu političnemu upravnemu ter zakonodajnemu delu.

To je splošen značaj in pomen opozicijskega bloka. Možnost njegovega uspeha pa leži v tem, da so vse te stranke odločene rušiti sedanji režim ter pripraviti teren za nove vladne kombinacije.

cije. Mislimo, da se ne varamo, ako mu postavljamo tak cilj. Opozicijskemu bloku ne more biti do drugega, kakor do gotove medsebojne kolaboracije, do sodelovanja na parlamentarnem terenu. Kaj potem, če se zruši sedanja vlada, ni težko uginiti: priti mora široka koncentracija državotvornih strank.

Kajti, čim se taka zahteva ne postavi, nastane v narodni skupščini situacija, ki bi ne bila za prijatelje te države ter njenega edinstva in moči razveseljiva. Začela bi se splošna licitacija državnega edinstva v korist avtonomizirani ali federalizirani Jugoslaviji, kar bi naša sedanja nasprotja v bodočnosti le še poglobilo. Nikdar ne smemo pozabiti, da federalistični pokret ne bi bil ustavljen s federalizirano Jugoslavijo, da bi v federalizirani Jugoslaviji Radčiča in Koroščeva demagogija in protisrbska gonja slavila še večje trijumfe, ker bi ji bile roke še bolj razvezane in da bi nam torej edinstvo šlo po vodi. Danes so plemenska nesoglasja med Srbi, Slovenci in Hrvati še brez velikih naporov premostljiva, danes so še plod demagoškega zapeljavanja nesrečnih in državni ideji izneverjenih strankarjev. Polomi teh federalističnih strank bi po menili tudi polome federalističnega gibanja ter notranjega nacionalnega nesoglasja. Za tak razvoj imamo dovolj primerov iz bližnje in daljne sosesčine. Manjši primer se je zgodil v Bolgariji lani s Stamboliškim in v njegovo zemljoradniško stranko, ki je tudi menila, da bo izpreobrnila svet, večji pa v Italiji, ko je bila iz ital. naroda izrezana nevarnost komunističnega razsula.

Te misli si je treba predočiti, da bomo vedeli pravilno oceniti bistvo sedanjega opozicijskega bloka, ki se pač more nanašati samo na pozitivne naloge državne uprave in ki pod nobenim pogojem ne sme pristopiti k večjim koncesijam federalističnega ali revizionističnega značaja. Najprvo je treba priznati potrebo upravnega izboljševanja ter zdravega pozitivnega zakonodajnega dela. Potem se šele lahko govori o nedostatkih dosedanjih ustavnih zakonov in o njihovih izpremenbah. Če se opozicijskemu bloku posreči ta smer in tak program, smo ga prav veselji. V istem pravcu leže tudi zahteve, ki jih je lani stavil znani vodja demokratske stranke dr. Voja Marinkovič, ko je ob znani krizi, ki je privedla do zagrebškega intelektualnega kongresa pletljal za to, da se notranja politika in državna uprava izpolni z novim duhom, z idejami prosvetljene demokracije. Z drugimi besedami, da se dosedanje upravne metode nadomeste z novimi, s kulturnimi in zapadnimi. Naše politično, parlamentarno in državno življenje naj

se razvija h kulturnosti! Ta ideja danes zmaguje v najširši javnosti. Ni pa mogoče tak razvoj brez spravljivega duha, brez blagotnega upoštevanja različnih misli, brez medsebojnega soglasja v glavnih stvareh in te so splošno državne, torej v stvareh državnega in narodnega edinstva.

Mi federalistom ne zaupamo preveč. Kdor pozna politično osebnost Koroščeva in Radčiča, ve, da gre obema samo za nove volitve, ker bi hoteli za vsako ceno, da se te ponove v borbenem stavu za ali proti reviziji ustave, za avtonomijo in federacijo jugoslovenskih pokrajin in proti močnemu in enotnemu edinstvu jugoslovenske države in naroda. S tem zahrbtnim ciljem računamo dotlej, dokler se ta dva voditelja ne postavita na pozitivno stališče in ne priznata gotov, upravnih, prehodnih, vsekakor daljši zakonodajni program. Drugače pa sestava opozicijskega bloka ne more služiti drugemu, kakor oblikovanju enotne koalicije državotvornih strank.

Pismo iz Prage.

Razsoda v »špiritovi afera«. — Odvrnitev preteče krize v koaliciji. — Socialno zavarovanje in ureditev uradnih prejemkov. — Zborovanje Mlade generacije.

26. januarja.

Naše politično življenje se giblje še vedno pod pritiskom »špiritove afe-re«, morda bi bilo bolje rečeno, da ga ta afera zavira, kajti vsled nje trpi javno in parlamentarno življenje. Ali je že tako, da zlo rodi zlo in da jedna afera priklječe drugo.

»Pravo Lidu« je objavilo pismo, poslano takoj pričetkom vojne na cesarsko kabinetsko pisarno na Dunaju in podpisano »Praček«. Pisec se v njem ponuja za pošilatelja poročila, ako bi »tu ali tam izvedel kakke posebne reči« in dostavlja, da bo pismo podpisoval z »W. Böhm«. Osumljen je bil predsednik senata Karel Praček, da je on pisal to pismo, ali pokazalo se je, da je pisec v resnici njegov brat Václav Praček. Ta sicer priznava, da je pisal ono pismo in poročila, toda trdi, da je delal to »v narodnem interesu«, da bi izpodbil vladni napačne nazore o češkem narodu. Naznanja, da toži »Pravo Lidu« in da vse, kar je pisal na Dunaj, predloži narodnemu svetu v presojo, upajoč, da doseže zadoščenje. Pa ako bi bila razsoda narodnega sveta tudi ugodna, meče vendar na njega čudno luč njegova ponudba, da bo zaupni poročevalec cesarske kabinetske pisarne. Treba pripomniti, da se Václav Praček ni nikdar v politiki preveč angažiral: on pripada čl. socialistom in brat njegov, predsednik se-

nata, K. Prašek, kakor izjavlja, ni z njim v zaupniških stikih, zlasti ne v političnih stvareh. Že radi različnosti političnega prepričanja.

»Špiritova afera«, zlasti udeležba predsednika Praška v njej, je bila s strani agrarne stranke izročena posebni komisiji, da jo preišče; v njej so bili člani ožjega predsedstva stranke, ministri stranke, zastopnik kluba senatorjev Donat in posl. Vrani. Komisija je pod predsedstvom ministra Stanka priznala, da nima nikakega vzroka, dvomit o resničnosti Praškovih izjav, ki jih je podal v poslanski zbornici in senatu 22. in 27. novembra 1923. Predsednik Prašek je takrat izjavil, da iz fondov špiritovih tvornic ni dobila ničesar nobena politična stranka. Ali glede na situacijo, ki se je razvila po novem razpletanju tega vprašanja v javnosti, je komisija opozorila na to, da se posledice tikajo vse koalicije in torej tudi agrarne stranke ter je izrekla nado, da se senator Prašek odreče predsedstvu senata. Ko je bil ta sklep sporočen predsedništvu stranke, je izjavil senator Prašek, da odloga mesto predsednika senata.

Nesporno je, da je s tem svojim korakom odvrnil krizo od koalicije, katere bi bila nastala v slučaju, da se ni od-

rekel predsedništvu in da bi bila njegova stranka ostala z njim solidarna. Za Praškovega naslednika v predsedstvu senata se imenuje sen. Donata.

Med najpreve naloge bodočega zasedanja poslanske zbornice, ki se prične šele okoli srede februarja, spada vprašanje socialnega zavarovanja, o katerem se je že pričelo razpravljati v socialnopolitičnem odseku. Zakon se bode raztezal na 2.600.000 zavarovancev, od katerih je 880.000 žen. Nič manj važno bo razrešnje vprašanja starih vpokojencev; za ureditev njihovih razmer bo potreba 110 milijonov Kč. Uradništvu ima zasedanje prinesiti ureditev mestnih doklad, za kar se zahteva izdatkov 152.500.000 Kč, in zakon o bolniškem zavarovanju državnega uradništva, za katero je država pripravljena prispevati 15 milijonov Kč.

Mlada narodnodemokratska generacija je imela 19. in 20. t. m. dobro uspeši shod ob veliki udeležbi v Kral. Gradcu. Na niem je bil podan pregled uspešnega 5 letnega delovanja Mlade generacije. Na shodu je govoril posl. dr. Ant. Hain o nalogah narodnodemokratske mladine in posl. dr. Matoušek o narodni misli.

J. K. S.

Reka pred aneksijo.

Proslava aneksije določena na tri dni. — Vprašanje Drenove in Zameta. — Pravice Jugoslovenov. — Sušaski most.

— Reka, 27. januarja. (Izv.) Fašisti delajo priprave za slovesno proslavo aneksije Reke. Po hišah in trgovinah raznašajo večje in manjše italijanske zastave s strogim nalogom, da se morajo izvesti na dan proslave aneksije. Aneksija Reke se ima proslavljati cele tri dni. Vse trgovine in prodajalne, vse delavnice in tvornice morajo biti tri dni nepretrgoma zaprte. V gledališču bodo raznovrstne predstave, shodi in govori, na ulici pa bo vsak dan velika vojaška parada in obhodi z godbo. Povabljeni so k proslavi fašisti iz Trsta in drugih krajev Italije. Fašisti raznašajo tudi vest, da jim je obljubljen prihod d' Annunzija, da bi zadobila proslava reške aneksije toliko slovesnejše lice. Ne sme pa se misliti, da reško prebivalstvo v resnici kar gori za aneksijo Reke k Italiji, marveč ostane stara istina, da je aneksija vsiljena, kakor je bila vsiljena Julijski Krajini.

— Sušak, 27. januarja. (Izv.) Hrvatski seli Drenova in Zemet se imata po dogovoru z Italijo odcepiti od reškega teritorija in prideliti Jugoslaviji. Italija hoče, da bi se od Drenove prepuštil Jugoslaviji oni del, ki se nahaja severno od ceste, katere vodi iz Kozale v Drenovo, na jugoslovenski strani pa se

zahteva, da ima biti obmejna črta pod selom Drenovo preko prostora, ki ni naseljen in se nahaja med severnim reškim predmestjem in Drenovo. Glede Zameta hoče Italija obdržati del sela s cerkvijo in šolo, ostalo pa se prepusti Jugoslaviji. Jugoslovenska zahteva je, da pripade Jugoslaviji cela vas. Obe vprašanji se rešita definitivno v Rimu. Na podlagi te rešitve se v podrobnosti določi meja ne severni in zapadni strani Drenova in Zameta po posebni vojaški komisiji. Prebivalstvo ene in druge vasi zahteva odločno pripojitev k Jugoslaviji.

Kar se tiče nacionalnih in mešanih pravic državljanov jugoslovenske narodnosti na Reki, bodo vživali, kakor se naglašja z jugoslovenske in italijanske merodajne strani, vse one ugodnosti, katere uživajo v Dalmaciji državljani italijanske narodnosti. S strani naše vlade je junktimirano postopanje z Italijani v Dalmaciji s postopanjem Italije napram reškim državljanom naše narodnosti. To se nanaša v prvi vrsti na vraščanje šol in izvrševanja svobodnih poklicev.

Na Sušaku se mnogo razpravlja o mostu, ki je bil leta 1920, žrtve božičnega fašistovskega besnenja. Takrat so

23

Sm. Elvestad:

Dama v borbi z dvema.

Iz Korsöra brzojavljajo:

Vest iz Kiela, da zločinca nista bila na parniku, je povzročila tukaj veliko vznemirjenje. Ker se splošno sodi, da se nevarna bandita še vedno nahajata tukaj, je prebivalstvo v velikem strahu. Policia je neutrudno na delu.

Asbjörn Kragove časopisne vesti končujejo z izrezkom iz dnevnika »Politiken«, ki je izšel nekaj dni kasneje. Članek je izšel pod naslovom: »Ali se zločinca še vedno nahajata na Danskem?« Iz tega članka je bilo razvidno, da je policija teden dni zasledovala zločince, ne da bi mogli najti o njih najmanjšega sledu. List je zato prišel do zaključka, da se je lopovom posrečilo uteči v inozemstvo ali preko Kopenhage ali pa preko Jütlandske. »Politiken« je izrekla mnenje — in svoje mnenje utemeljuje z izjavami izkušenih policijskih uradnikov, — da je docela izključeno, da bi se mogli dve osebi tako pozornost vzbujajoče zunanosti, kakor sta jo imela oba lopova, tako dolgo skrivati v tako gosto naseljenih krajih. Iz druge časopisne novice, ki je izšla nekoliko kasneje, je bilo razvidno, da je policija smatrala svoje delo za končano in da je začasno opustila iskati oba zločinca na Danskem. Zato je čudna beležka, ki jo je svojeročno dostavil Asbjörn Krag:

»Zakaj policija ne išče lopovov v bližini hotela »Trinakrije«?

Kmalu pa se je pokazalo, da so močno podcenjevali duševne sposobnosti obeh zločincev. V resnici sta bila oba veliko bolj prebrisana, kakor se je mislilo. Bila sta sicer v Korsöru kmalu potem, ko sta poskusila avtomobil zapeljati v morje. V Korsöru sta se poslužila male zvijače, da sta si kupila vozne listke za parnik. S tem sta hotela samo policijo premotiti. Prišla sta v Korsör ob 7. zjutraj, mesto pa sta zapustila z vlakom ob 9.30. Ob 9. v trenutku, ko je dospela prva vest o njihovih zločinih v Kopenhagen, sta 7. šetala na trgu Oestergade. Ob 11. sta se s parnikom odpravila v Malmö. Popoldne ob 4.15. sta bila v Helsingborgu, pol ure kasneje pa v Helsingöru. Proti večeru sta bila zopet v bližini hotela »Trinakrije«. Kaj sta iskala tamkaj in zakaj sta vprizorila to smelo potovanje ter se končno zopet vrnila tjakaj, od koder sta odšla?

Ko je povest dosegla to točko svojega razvoja, so Asbjörn Kragove beležke naenkrat mnogo bolj izcrpne, obenem pa tudi zagonetnejše. Skoraj bi se zdelo, da Kraga najbolj zanima prav ta negotov položaj, kakor bi se prav tu nadejal najti pojasnilo vseh zagonetnih okoliščin.

Trajalo je precej časa, predno je danska policija izvedela za pot obeh zločincev iz Korsöra nazaj v hotel »Trinakrije«. Toda bila sta dva človeka, ki sta za to vedela že isti dan, ko sta se bandita

vrnila. Eden izmed teh je bil policijski poročnik Helmersen. In kdo je bil drugi, da se sklepali iz tega, da je policijski poročnik dva dni po poskušnem umoru videl v razgovoru gospo Sonjo in moža z modro svilen ovratnico.

Po onem čudnem nočnem dogodku ni bilo gospe Sonje več videti. Poročnik je drugi dan prišel k zajutruku, toda zautrkovala sta sama z odvetnikom, ki je bil tako redkobeseden in skoraj oduren, da se poročnik ni upal ponoviti svojega poseta. Ko je odšel, je izostalo drugo povabilo. Mesto tega se je policijski poročnik ves popoldne sprehal ob obali in v gozdu ter sanjal o lepi gospe, dasi je bil sicer skrajno slabe volje.

Bilo je proti večeru. Morje je bilo mirno, nad njim pa je bil težak vzduh. Niti najmanjši vetrič se ni pojavil. Ozračje je bilo ledeno, in zato se je jelo tudi zgodaj mračiti. Poročnika se je polastilo neko čudno razpoloženje. Predočiti si je hotel še enkrat vse dogodke, zato se je navohtil v oni mračni gozd, kjer je prvič srečal gospo Sonjo. V mislih je vnovič preživel čudovite dogodke tega popoldneva. Tu preko ga je vodila pot. Tu je prvič zagledal potebuhe. Tam pri ovinku sta nastopila proti gospe Sonji. Od tistikrat se je prigodilo že mnogo čudnega. Gospa Sonja se je nato vedla tako nezaupljivo in taštnostno. Med tem se je zgodil vlom v odvetnikovo vilo, poskušani umor na šoferju in končno predrzni beg zločincev.

Ko si je poročnik vse to živahno vnovič predstavil v mislih, je prišel v bližino onega ovinka. Ko se je odprla pred njim pot, ki vodi naravnost naprej iz gozda, je zagledal dve osebi, ki sta v živahnem razgovoru stali pred enim izmed velikih dreves. Pri tem pogledu je bil policijski poročnik tako presenečen, da bi bil skoraj zakričal.

Dotični osebi sta bili gospa Sonja in mož z modro svilen ovratnico.

XV. POGlavJE.

Skrta nevarnost.

Kar je policijski poročnik v zadnjih dneh doživel, je bilo to zanj najbolj nepojmljivo. Tu je stala gospa Sonja v razgovoru z zločincem, ki so ga iskali po vsem Danskem. Iz živahnega razgovora je bilo razvidno, da sestanek ni bil slučajen. Bil je to sestanek, katerega pričja je postal docela po naključju. In ker se je ta sestanek vršil na tako samotnem kraju, je moral sklepati, da je bil vnaprej dogovorjen. Pa kaj sta si imela ta dva povedati? Vedel je pač, da je bila neka zveza med možem z modro svilen ovratnico in gospe Sonjo, toda mislil je, da se je predvsem bala tega skrivnostnega tulca in da ga gotovo ni hotela poiskati. To vse je bliskoma premislil policijski poročnik, ko je obstal na poti. Takoj nato se je hitro umaknil in se skril za drevesi.

Italijani hitro postavili drug most, ki pa nikakor ne nadomešča starega, ker je prešibek in ne more dolgo časa več služiti prometu. Italija mora napraviti trden in soliden most preko Rečine, in sicer tam, kjer je stal stari most, na jugoslovenskem teritoriju. Ako bi ostal današnji most preko Rečine, kako naj bi s Sušaka hodili na Delto in Baroš? Ali morda preko Reke? Tam bi bili

Sporazum z Italijo podpisan!

Podpis izvršen včeraj ob 14. v palači Chigi. — Glede Reke dosežen sporazum. — Povratak jugoslovenske delegacije.

— Beograd, 28. januarja. (Izv.) Pozno zvečer je prispela brzojavka oficijelne agencije Stefani, datirana Rim, 27. januarja. Brzojavka je prejela znanje ministrstva in se glasi:

»Danes ob 14. sta bila podpisana v palači Chigi v dvorani zmage sporazum prijateljstva in sporazum o Reki med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Sporazum so podpisali v imenu italijanske vlade Mussolini, v imenu vlade kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev g. Nikola Pašić in dr. Ninčić. Tej ceremoniji sta prisostvovala Contarini, generalni tajnik italijanskega ministrstva zunanjih zadev in Antonjevič, minister kraljevine Srbov. Hrvatov in Slovencev na italijanskem dvoru.

Naknadno delo glede konvencij o Reki bo izvršeno v teku jutrišnjega dneva in bodo vsi protokoli jutri podpisani. V torek, 29. t. m. bodo vsi protokoli objavljeni.

— Rim, 28. januarja. (Izv.) Včeraj v nedeljo ob 14. popoldne je bil v palači Chigi podpisan jugoslovensko-italijanski sporazum. Že dopoldne so bili pripravljeni za podpis vsi dokumenti. Medsebojni sporazum obstoja iz dveh glavnih protokolov:

1. protokol o paktu prijateljstva (rimski pakt II.) in

2. Sporazum o Reki.

Ceremonija podpisa je trajala od 14. do 15. in je bila zelo enostavna. Pred podpisom sporazuma sta imela včeraj dopoldne daljšo konferenco Contarini in Ninčić, na kateri so se obojestransko izražale zadnje difference v posameznih vprašanjih. Jutri dopoldne sledi podpis raznih vzporednih protokolov. Povratak jugoslovenske delegacije v Beograd še ni določen, najbrže se vrne v torek, 29. t. m.

Po končanem podpisu prijateljskega sporazuma in sporazuma o Reki je italijansko novinarsko združenje priredilo čajanko na čast gostom. Pri tej priložnosti je imel predsednik novinarskega združenja senator Bergamini kratek pozdravni nagovor, v katerem je naglašal, da pomenljata podpisana sporazuma novo ero v življenju italijanskega in jugoslovenskega naroda. Za podpravo se je zahvalil šef beogradskega Presbitoria prof. Ivković, ki je koncem svojega govora vzkliknil: »Živela Italija!«

Vsebinska podpisanih sporazumov se ima v torek istočasno objaviti v prestonih obeh državah.

V veliki palači Venezia, svoječasnno sedežu avstrijskega poslanstva, je bil zvečer prirejen na čast Pašiću in dr. Ninčiću velik sprejem, s katerim je bil zaključen oficijelni del bivanja naše delegacije v Rimu.

Važna gospodarska konferenca.

— Zagreb, 28. januarja. (Izv.) Včeraj ob devetih dopoldne je bila pod predsedstvom predsednika Trgovske in obrtne zbornice v Zagrebu, g. Vladimira Arka plenarna konferenca gospodarskih in pridobitnih krogov, katere so se udeležili zastopniki iz Slovenije, Hrvatske in drugih delov naše države. V imenu vlade je konferenci prisostvoval pokrajinski namestnik dr. Cimić. Na predlog predsednika je bila odposlana Nj. Vel. kralju Aleksandru I. udanostna brzojavka.

Na predlog predsedstva je bila tudi odposlana g. Pašiću v Rim brzojavka, ki izraža nezadovoljstvo gospodarskih krogov radi izgube Reke. Po zelo obširni debati, v katero so posegli zastopniki hrvatske in slovenske industrije, med drugimi tudi podpredsednik industrijske centrale g. Dr. Windischer, je konferenca soglasno sprejela 16 točk obsegaajočo resolucijo, katero je sestavil imenom Trgovske in obrtne zbornice za Slovenijo g. dr. Fran Windischer. Resolucija se glasi:

Izvesti je čimprej izenačenje direktnih davkov.

Pred uveljavljenjem izenačenega zakona pa je nujno potrebno: 2.) ukiniti pobora na 20% izrednega državnega pribitka na dohodnino, posebno pridobnino in najmanj 3.) prirediti in omiliti dohodninsko skalo že v veljavnosti izza dne 1. januarja 1923.

4.) Izločiti je dohodnino iz podlage za odmero invalidskega davka.

5.) Pri odmeri posebne pridobnine je v bližnjem letu na pridobnino plačanih avtonomnih dokladam priznati lastnost odločilnih rezijskih postav.

6.) Uvesti je v novem finančnem zakonu enotno stopnjo za obdačevanje najomnin.

podvrženi pregledovanju s strani italijanskih carinskih organov, kakor tudi obmejne straz. Sušak mora biti spojen z Delto z direktnim mostom. Težkoče med Reko in jugoslovenskim teritorijem so še velike in treba bo še dosti dela, da se uredi povoljno na obe strani. Nikakor pa se ne sme žrtvovati interesov sušaškega prebivalstva!

Trgovinska pogajanja se bodo nadaljevala in bodo trajala deli časa, predno bo definitivno sklenjena trgovinska pogodba.

— Rim, 28. jan. (Izv.) V političnih krogih se naglašja, da se je gibal pogovor med Pašićem in Mussolinijem v glavnem okoli politike, ki se pričinja s sporazumom. Hočeta jo voditi z duhom iskrenega prijateljstva. Oba sta prepričana, da koraka evropsko pomirjevanje po sporazumu med Italijo in Jugoslavijo po varni poti dalje. Ta sporazum je jamstvo za ureditev in stabilnost velikega dela Evrope in v nasprotju z drugimi spada ta sporazum popolnoma v okvir posebnih dogovorov v smislu mirovne pogodbe Društva narodov. Italija in Jugoslavija dajata vzgled, ki služi lahko drugim v posnemaneju.

Besedilo sporazuma se je razpravljalo v palači Chigi med delegati obeh držav zelo natanko. Navzoči so bili Pašić, Ninčić in Antonjevič ter Mussolini, Contarini, Sumonte in Bodrero. Zapisnik o »prijateljski pogodbi« je bil nato povsem odoben. Izpopolniti treba zapisnik glede Reke, za kar bodo poklicani še tehniki. Jugoslovenci so došli zvečer. Zborovanje je trajalo tri ure; sledila bo še druga seja.

Sporazum odloča brzo sklenitev trgovske in plovnice pogodbe. Pogajanja za to pogodbo se vrše v ponedeljek v palači Chigi.

Popoldne se je peljal Pašić k spomeniku nepoznanega vojaka v spremstvu poslanika Antonjeviča in generala Bodrera. Pašić je šel odkrit po stopnicah do groba nepoznanega vojaka, tam se je prekrivil in postal nekaj časa pred grobom. Dva čuvaja sta položila na spomenik velik venec rož, med njimi mnogo rdečih nageljnov, s trakoma in italijanskimi in jugoslovenskimi barvami ter napisom v italijanskem jeziku: »Neznanemu vojaku Pašić, predsednik srbsko-hrvatsko-slovenskega ministrskega sveta.«

Popoldne je bila zopet seja, na kateri so se dosežili dogovori še v vseh dotle nejasnih točkah.

Ob 17. je bil sestanek jugoslovenskih novinarjev. Imenoma Italijanov je govoril senator Casati, pozdravljajoč jih kot predsednik zavoda za vzhodno Evropo. Imenoma jugoslovenskih novinarjev je odgovoril Ivković.

Pašić je poklical v Rim St. Račica, predsednika dubrovaške paroplovne družbe, in carinskega ravnatelja Belena iz Dubrovnika. Oba sta že prispela.

Osnova se je pripravljali odbor za ustanovitev trgovske zbornice v Rimu, ki bo skrbela za najboljšo gospodarske stike med Italijo in Jugoslavijo. Podružnice bodo v Trstu in Milanu. Poskrbi se tudi ustanovitve italijansko-jugoslovenske trgovske zbornice v Beogradu.

Pomembno ne samo gleda na razpust parlamenta, marveč na navzočnost jugoslovenskih ministrov je veliko zborovanje fašistovskega sveta, ki se bo vršil v ponedeljek 28. tm. v palači Venezia. Zborovalcev bo rad 800 z vseh strani države.

7.) Zabraniti je uvažanje posebnih avtonomnih davčnin, ki pomenjajo enostransko lokalno obremenitev gospodarskih podjetij in ki prevrtajo enakost konkurenčnih pogojev na velikem trgu.

8.) Novellirati je pravilnik o davku na poslovni promet v tem smislu, da se pri malih obrtniških število vavence ne vsteva v število pomožnega osebja, ki vpliva na davčno dolžnost. Razširiti je možnost pavšaliranja.

9.) Uvesti je zopet davčne plačilne naloge v Sloveniji.

10.) Pospešiti je popolno izenačenje trošarinskih predpisov o špiritu, zganju in pivu, glede piva v tem smislu, da se proširi v Srbiji veljavne predpise.

11.) Priznati je trgovskim sklepim otirom in trgovski korespondenci v obče takšno prostost, ker to zahteva ozir na obratno kupčijsko tajnost.

12.) Finančno upravo je pozvati, da redno obavlja podrobno statistiko o plačilu poedinih davkov in davšnih o posameznih pokrajinah.

Ker je za zdravo državno upravo glavni pogoj dobro uradništvo, ki je zadovoljno s svojim poklicem in more žveti od svojih rednih dohodkov, poudarjamo z vsem poudarkom nujno potrebno časa in življenjskim prilikam primernega izboljšanja službenih prejemkov državnih uradnikov.

Po oficijelnem zaključku konferenca je zagrebška Trgovska obrtna zbornica priredila na čast došlim gostom raut, na katerega je bila povabljena elita gospodarskih, trgovskih in industrijskih krogov. V vznemirjenem govoru je predsednik g. Vladimir Arko pozdravil navzoče goste. Med velikim aplavzom je podpreds. Centrale industr. korporacij dr. Fran Windischer čestital na uspeh konferenca g. Arkotu, mestu Zagrebu in hrvatskim pridobitnim krogom. Na rautu so se vzgledili

govorci in napitnice, spremljani vedno s živahnim pleskanjem. Med drugimi so govorili izkušeni parlamentarci Stanojevič, Hristić, dr. Vrbanič, Ivan Jelačin ml. v imenu slovenskih trgovcev. Slovenska velika industrija je bila mnogoštevilno zastopana. Navzoči so bili predsednik Trgovske zbornice v Ljubljani g. Ivan Knez, nje podpredsednik g. Ivan Ogrin, dalje veleindustrija g. Noth, Pollak in Gasser. Vsi so izrekli željo, da bi bilo prihodnje zborovanje pridobitnih krogov v Sloveniji in g. dr. Fran Windischer končno predlagal, da bodi ta konferenca letos poletni na Bledu.

Parlamentarna situacija.

REZULTATI ZAGREBSKE KONFERENCE.

— Beograd, 28. januarja. (Izv.) Radi včerajšnjega velikega praznika sv. Save je počivalo skoraj vse politično delo. Celotno ministrstvo zunanjih del, kjer so pričakovali odločilnega trenutka o podpisu iz Rima, ni bilo do zvečer nikakih dogodkov. Zanimiv dogodek v politični kroniki je edino povratek muslimanskega voditelja dr. Spahe iz Zagreba, kjer se je v soboto, ob 10. dopoldne udeležil skupne konference federalističnega bloka. Kakor zatrjujejo novinaristi krog, je dr. Spaho zelo zadovoljen o rezultatih te konference. Politični krog pa iz njegovih kratkih enunucijacij in rezerviranih sklepa, da ni bilo popolne sigurnosti v tem, da bi prišli Radičevići v Beograd. Današnja »Pravda« objavlja dr. Spahovo izjavo, da so zastopniki HRSS odobrili dosedanje delovanje bloka in da docela soglašajo v vprašanju glede ustanovitve opozicijskega bloka. Dr. Spaho je popoldne posetil g. Ljubo Davidovića ter se je z njim razgovarjal nad pol ure. Pojasnil mu je uspehe konference v Zagrebu. Tudi g. Davidović je zelo rezerviran in ne daje nikakih pojasnil o nadaljnji taktiki opozicije. Dr. Spaho je novinarjem samo zatrjeval: »Vse je dobro in vse je bilo dobro!«

Trezní parlamentarni krog, zelo previdno in skoraj skeptično presoja nastop dr. Korošca in taktiko zagrebškega vodstva HRSS. Radikali pa sploh ne pripisujejo nikake važnosti prihodu Radičevcev v Beograd. Nekateri sedaj boljbolj zagovarjajo razsut skupščine takoj po rešitvi nainuinejših zakonov in naj se takoj prične s pripravami za volitve. — Radičev ekstremno politiko ne smatrajo za resno.

Vesti iz Belgarije.

Poroka v carski rodbini. — Rusija in Belgarija. — Stroge odredbe proti verižništvu.

— Sofija, 27. januarja. Bolgarska dinastija je doživela te dni veliko radost v svoji rodbini. V Mergentheimu na Württembergu se je poročila sestra carja Borisa knezinja Nadežda z vojvodo Albertom Evgenijem Württembergskim. Rojena in odgojena v Belgariji, je Nadežda velika prijateljica bolgarskega naroda. — Ker je sovjetski poslanik v Berlinu, Kretinskij, znova sprožil vprašanje evakuacije ruskih državljanzov iz Belgarije, je tiskovni urad priobčil poročilo, v katerem razlaga vse podrobnosti tega koraka. Bolgarska vlada je storila vse, kar je bilo v njenih močeh, da olajša usodo ruskih beguncev in če je nekatere prisilila k povratku v domovino, je storila to iz bojazni za red in notranji mir v državi. Vprašanje je rešeno tako, da Krestinskij nima nobene pogoja dvomiti o lojalnosti Belgarije napram sovjetski Rusiji. — V soboto sta finančni minister Todorov in notranji minister Rusev na sestanku razpravljala o imenovanju primerne funkcije, ki bi prevzel vodstvo posebnega instituta za pobijanje verižništva s hrano in drugimi življenjskimi potrebščinami. Ta funkcionar bo imel vsa potrebna polnomočja za brezobzirno zatiranje navilave cen in za organizacijo prehrane ljudskih mas.

Svetosavska proslava.

V LJUBLJANI

Že v soboto zvečer je Sokol I. na Taboru priredil sicer skromen, a tem iskrenejši prosvetni večer, na katerem je pisatelj dr. Ivan Lah v preganjenih črtah predvaljal o kulturnem pomenu praznika sv. Save in o delovanju sv. Save na kulturnem, prosvetnem in narodnopolitičnem polju.

Ljubljanska pravoslavna občina je včeraj v nedeljo ob 9. dopoldne priredila v veliki dvorani »Union« krasno uspešo slavnost, pri kateri so sodelovali z idealno vneto pravoslavni in katoliški. Splošen utis slavnosti z bogatimi in sila dobro izbranimi sporedom je zapustil gotovo v vseh nežnočutečih srcih globok etičen odmev. K prirošti slavnosti je prihitela šolska mladina iz vseh ljubljanskih šol v tako lepem številu, da je bila dvorana dobro zasedena in še posebno galerija. Slavnosti pa je tudi ljubljansko občinstvo sledilo z največjim zanimanjem, notranjim zadovoljstvom in iskrenim odobravanjem. Prisotni so bili zastopniki civilnih in vojaških oblasti, konzularni zbor, razne kulturne korporacije in v prvi vrsti učiteljstvo.

Prota Dimitrije Janković je najprej opravil kratko, a lepo cerkveno opravilo, med katerim je ruski cerkveni zbor pel obredne pesmi, posebno globokopretresujoči staroslovanski »Oče naš«. Prota Janković je imel ta-le govor:

Najpopularnejši od vseh srpskih Svetitelja, jeste sv. Sava. Narod srpski veruje, da sve što je u njemu mudro i pošteno, potiče od sv. Stve. S toga su naši stari i uzeli sv. Savu ne samo za zaštitnika srpskog naroda, nego i za zaštitnika škole, prosvete i nauke, jer su tačno znali, kako se baš iz dubrke prosvetnosti i najdubije nauke, radja i najdublja pobožnost, najvrnija dobrota, a potom svetost rada i života.

Ako i nije ondašnja nauka, kada je sv. Sava živeo dosegla bila do tih visina i dubina, kao današnja. Ipak je bila velika i dovodila do istih pogleda na svet i život, i do istih zaključaka.

Sa najvažnijim i najglavnijim temeljima te nauke, i sa dubinom Hristova učenja, upoznao se je sv. Sava u sv. Gori, u tadašnjem učišću svega duhovnog života. Tu di u sv. Gori, došao je do jedino tačnog zaključka: da su mir i spokojstvo nesobično životu, kakav je pustinjački još uvek sebični, nego li rad za drugoga nego li dela dobrote, i da je najpreča i najviša dužnost živeti za celi narod, a ne samo radi sebe.

Sv. Sava shvatio je Hristčanstvo ne kao luku, gde će sreću i blaženstvo naći pojedinac samo za sebe, nego ga je shvatio, kao rad za drugoga, za sreću društva i čovečanstva.

Hristčinstvo sa njega nije pasivan element, nego aktivan, koji goni na rad za drugoga, i istom u tom radu, iz koga proističe sreća i dobro za drugoga, nalazi i on sreću.

Sv. Sava osećao je toliku ljubav prema svome narodu, da je za ljubav istoga bio spreman žrtvovati i spas svoje duše, od čega veće žrtve nije mogao ni zamisliti. Sam sv. Sava to jasno kazuje na Sabotu u Žitli, ovim rečima: »Vas radi svojeplemena moj, svetu i slobodu ostavih pustinju, vaših radi duša i dušu svoju vozene navidiš, vašega radi spasenja i svoje spasenja preobidoh.«

Najvišu pak uputu za svoj rad nalazi sv. Sava u rečima Hristovim »dobar pastir daje i dušu za stado svoje«. U takome radu nalazi sv. Sava svrhu svojega života.

Tako je umovao sv. Sava, kada je došao do zaključka da ostavi pustinjski život i da se vrati u zemlju otaca svojih, da čini dobra dela i da ostvaruje dobrota, to

carstvo božije na zemlji, jer ono je kao što i Hristos kaže: »U Vama.«

Da bi pak sve ovo postići mogao, nastojao je sv. Sava, da prvo odmahne nauku među Srbima. No, da bi osigurao nesmetan kulturni razvoj srpskog naroda, trebalo je zasebnih institucija i jačih garancija od kratkoga veka i dobre volje jednog čoveka. S toga je sv. Sava odlučio, što mu je i pošlo za rukom, da Srbima osnuje samostalnu i nacionalnu crkvu, sa Srbima poglavarima, i da tako učini srpsku crkvu nezavisnom od grčke patrijaršije, tudinske svakako pa srpski narod i po jeziku i po srcu i po ljubavi.

U srednjem Veku bila je cela kultura u glavnom crkvenoga karaktera, oslonjena na crkvene ustanove, a širili su je crkveni ljudi. Bez crkvene organizacije nije se mogla stvoriti ni kultura, a bez crkvenih služitelja, nije je dala sprovesti.

Srpska je pak crkva bila tada u grčkim rukama. a sv. Sava je dobro znao, da bi grčki Mitropolit i Episkopi odmah iza njegove smrti, učinili sve i sva, da što pre i što temeljnije sattu tragove njegova prosvetiteljskog rada u Srbiji, jer njima nije trebalo prosvetnoga, nego neuka, zapuštena u sujevna pastva, da bi ju mogli po volji pljačkati.

Dobivši sv. Sava svoju samostalnu crkvu i u njoj čistu nacionalnu organizaciju, počeo da rukopolaže izabrane svoje učenike za Episkope, poučava ih kako će upravljati crkvom, čuvati veru, učiti narod, po narodnom običajnom pravu suditi pa ih šalje u Eparhije na vse strane srpskih zemalja.

Između svštenika bira najodabranije, prozvodio ih za protopope i šalje u narod, da mu budu učitelji i svetila, da ga uče veru i moralu. Postavljao poštene i savesne ljude kao narodne učitelje. Postiže druge na pisanje, a i sam piše i sastavlja u duhu onadašnjem knjige za narod i crkvu, i na sve strane podiže crkve i manastire, a to su pak bile tada male i velike naše škole — da iz njih širi prosvetu i nauku u narod, a bi se Srbi što pre naukom prosvetili i stekli sva visoko idealna dobra, koja nauka sobom nosi, i da njome izjednači Srbe sa tadašnjim kulturnim narodima. Jer je dobro znao, da srpska Država koja se je oružjem osnovala, neće se moći održati bez jače kulture, koja tek nosi sa sobom smiso za državni red, osećaj dužnosti prema državi i društvu.

U kratko: sv. Sava preporadja srpski narod i udara temelj onoj kulturi, koja se je do potonih Nemančića digla do tako velike visine. Čitavo delo Savino znači jednu reku i punu harmoniju. Talent je odevovao aktivnosti, vaspitanje ambiciji i rezultati nameri.

Sv. Sava je dakle pravi narodni svetac. On ne pripada jednoj crkvi i jednoj veri, on pripada svima bratskim crkvama i svima verama, koje ispovedaju ljubav prema bližnjem. On nije postao svetac kroz pustinju, ni postom, ni patnjama i iskušenjem njeka nisu proglasili Svecem vasijski Sabori, on nije stvarao ni reformisao verske Dogme, već je vodio i stvorio Narodnu školu, narodnu crkvu i narodnu politiku. On je dakle Narodni Svetac. Sv. Sava je radom svojim stekao pravo na poštovanje svega Hristčanstva. Sv. Sava je na početku svoga državnog života, pre 8 vekova, izmirio zavađenju braću i poučio ih ljubavi prema otadžbini. On će i danas spustiti tri rodjena brata. Srbina, Hrvata i Slovenca, namom svojom, da je brat mio, koje vere bilo.

Neka ova nauka zadje širom naše otadžbine od Triglava do Osnovskih planina, od Soče pa do Strume, od Drave pa do

Drina i od Jadranskog mora pa do šarobnih obala Ohridskog i Dojanskog jezera.

Slava Tebi Nemančiću Savo prosta duša tvojih roditelja.

Govor je vzbudil veliko pozornost. Klicu »Slava sv. Savi« so se pridružili vsi navzoči. Nato so sledile pevске točke in deklamacije izbranih srbskih, hrvatskih in slovenskih mladinskih in patriotskih pesmi.

Pod vodstvom prof. glasbe g. E. Adamiča je najpreje pevski zbor »F. S. učiteljski v Ljubljani« zapel himno sv. Save in za tem našo drž. himno.

Deklamacije so zaključile to lepo uspešno slavnost.

NA LJUBLJANSKI UNIVERZI

Ljubljanska »alma mater« je včeraj ob 11. dop. v veliki dvorani univerze na svečan, resni znanosti dostojen način proslavila praznik svojega zaštitnika sv. Save. Najpreje je sledilo temeljito predavanje rektorja dr. Kidriča o kulturni misliji sv. Save in za tem je sledila razdelitev nagrad za najboljša dela akademikov iz univerzitetne svetosavske akademije Nj. Vel. kralja Aleksandra. Slavnosti so se udeležili v znamenju predstavnikov ljubljanskih ciolenih, vojaških in cerkvenih oblasti, reprezentanti inozemskih držav, avtonomnih korporacij in zastopniki kultur, društev. Bili so navzoči med drugimi: veliki župan dr. Teodor Sporn, komandant dravske divizije general Stojanović, knezoškof dr. A. Bonaventura Jeglič.

Rektor univerze dr. Kidrič je v prisotnosti dekanov fakultet prodekan fil. fak. dr. Oswald, dekanu jurid. fak. dr. M. L. lera, dekanu med. fak. dr. A. Serku, dekanu teh. fak. dr. Foersterja in dekanu teol. fak. dr. Lukmanna otvoril slovesno predavanje in s tem začel slovesnost. Rektor g. dr. Kidrič je porabil priliko, da je z ozirom na pomen svetosavske slovesnosti vzel za temo kulturnihistični predmet iz časov sv. Save. Pod temo »Delo sv. Save v evropskem in južnoslovenskem nacionalnoliteraturnem okviru« je g. rektor izoblikoval značaj sv. Save v zgodovini srbskega in južnoslovenskega slovstva.

V uvodu svojega predavanja je kratko navajal glavne podatke iz življenja Savinega, kako je okoli 1.1190 pobegnil srbskemu velikemu županu Stefanu Nemanji, kot tretji sin, star 17 let skrivaj na goro Atos. V očetnjavo se je vrnil šele l. 1207 osem let po očetovi smrti, ki je bil poprejem izročil sinu Stefanu ter odšel za svojim tretjim sinom na goro Atos. V nadaljnjem je očetral predavatelj kulturnehistorično in mestoma politično ozadje, ki je vplivalo na razvoj srbske oziroma južnoslovenske literature, označil je komponente, ki so bile merodajne za vznik akcij najmlajšega sina Nemanje. V podrobni analizi je omenjal motive, ki so Savo silili k njegovim kulturnim in političnim akcijam. Sava je bil največji srbski diplomat dobe od l. 1207 do 1233, ki je spravil sprta brata Vukana in Stefana, utrdil pozicijo domače narodne dinastije, se pogajal zdej z upornim vazalom, zdej s sosednim vladarjem, ki je stal z vojsko ob mejah države. Sava je ral z izvolenjem srbske avtokralne cerkve, ki je organiziral v bizantinski smeri, slovanski liturgiji in cerkvenoslovanskemu slovstvu med Srbi sigurno oporo. Sava je tudi ustanovil ognjišče za vzgojo svečeniškega nastajanja in ognjišče srbske cerkvene kulture in njene književnosti.

Sv. Sava, ki je na potu iz Jeruzalema umrl v noči od 26. na 27. jan. 1236. v bolgarskem mestecu Trnovem, je postal srbskemu narodu iniciator in reprezentant vsega dobrega, zlasti na prosvetnem polju. V težkih dneh, ki so sledili propasti stare srbske države, je bil spomin na sv. Sava Srbom tolažba, opomin k upanju, bodrilo k vztrajnosti v borbi. Kaka sila je morala biti za Srbe 16. stoletja v vsem, kar je spominjalo na sv. Sava, priča žalostno dejstvo, da so Turki smatrali za potrebno, njegove temeljske ostanke dvigniti iz njegovega nad 350-letnega groba v Mileševi ter jih na Vračju v Beogradu sežgati.

Cim so se začele s Karagjorgjevim ostankom buditi v srbskih srcih nove nade, zazarel je Savin spomin v novi gloriolji in novi vlogi: začele so se svetosavske proslave in svetosavske kulturne ustanove. Ena prvih proslav je bila l. 1806 v Aradu v Vojvodini. Sv. Sava je postal krstno ime vseh šol, svetosavske proslave dan, ko se govori ne samo o sv. Savi, ampak se tudi mnogo dale v spomin sv. Save med brati Srbi v šolske in znanstvene namene.

RAZDELITEV NAGRAD.

G. rektor je pred razdelitvijo nagrad ob zaključku svojega predavanja kratko pojasnil pomen kraljeve svetosavske ustanove, omenjaajoč:

Ena najpomembnejših in najidealnejših ustanov so kraljeve svetosavske nagrade na naših univerzah. Ljubljanski univerzi so se naklonile nagrade kmalu po njeni ustanovitvi. V smislu statuta ustanove dobi vsaka izmed petih ljubljanskih fakultet letno po 2000 D. ki se izplačajo za najboljšo izdelano znanstveno temo.

Sv. Sava je postal tudi za ljubljansko univerzo največji praznik in se morda tudi pri nas razvije običaj, da stopi na dan sv. Save vsakokratni rektor s predavanjem iz svoje stroke s prijatelji v kontakt.

Rektor je nato naznanil imena tekmovalcev, katerim so bile za njih temo priznane nagrade. Nagrade so dobili: a) filozofska fakulteta: phil. Niko Berus s 400 D za temo »Doživljajska avtonomija in heteronomija«, phil. Janez Žurga (franciški) 600 D za »Škrilavi plašč ob pohorskem granitu«, b) juridčna fakulteta: cand. Iur. Josip Dobrošek 600 D za »Constitutio in rem in cerkvenem pravu pred kodeksom in po kodeksu«, cand. Iur. Matija Primus 800 D za »Gospodarskopравни položaj cerkvenih ljudi po podatkih srbskih samostanskih hrisovulje«, c) medicinska fakulteta: med. Franc Piric 800 D za »Asimetrija normalnega človeškega telesca«, d)

teološka fakulteta: teol. Seđej 550 D za »Anzelmov nauk o Kristusovem zadoščenju pri sv. Tomažu Akvinskem«, teol. Vilko Fajdiga 450 D za »Kulturnohistorična metoda v primerjalnem verslovju«, teol. Ante Baranović 550 D za »Odnosaj Gruga Velikog sa srpskim biskupijom«, in teol. Ivo Bučić 450 D za »Svetost izvan katoličke crkve«.

Nagrade je rektor takoj razdelil med tekmovalce, nakar je bila slavnost zaključena.

V BEOGRADU IN NA BEOGRADSKI UNIVERZI.

Slovesna kulturna manifestacija na univerzi. — Vzajemnost vseh univerz.

— Beograd, 28. januarja. (Izv.) Po tradicionalnem običaju je včeraj sroski narod in tudi ostali del države praznoval praznik prvega prosvetitelja sv. Save. Letošnja proslava je bila po poročilih iz vseh važnejših kulturnih centrov neobičajno svečana in dostojanstvena. Na beogradski univerzi je vsako leto običajna proslava sv. Save, toda tokrat je bila prava manifestacija vseh treh jugoslovenskih bratskih narodov za kulturno sodelovanje in znanstveni napredek. Včeraj so se na univerzi razdelile med najboljše tekmovalce, tako kraljeva svetosavska ustanova, kakor tudi razne ustanove, ki so jih dali univerzi ujeni dobrotniki.

Včerašnja proslava pa je imela še drug velpomemben značaj. Proslave so se udeležili zastopniki ljubljanske in zagrebške univerze, profesorji in dijaki. Ljubljansko univerzo so zastopali univ. prof. dr. Metod Dolenc, univ. prof. dr. Hadži in akademika Korošec in Fatur. Za zagrebško univerzo je bil rektor Zimmermann z profesorji in dijaki. Svečanosti so dalje prisostvovali polnoštevilo diplomatični

zbor, člani vlade, predsednik narodne skupščine g. Ljuba Jovanović, narodni poslanci, politiki in razni odlični meščani. Proslavi je prisostvovalo na galerijah in o stalih sobanah nove univerze ogromno število dijaštva.

Poseben sijaj in blesek svečanosti pa je dala prisotnost Njiju Veličanstev kralja Aleksandra I. in kraljice Marije. Naš kralj je z napetim zanimanjem sledil predavanjem o kulturnem pomenu sv. Save za naš narod in sploh o poteku svečanosti. Večkrat je dal duška svojemu odobravanju z živahnimi ploskanjem.

Svečanost je pričela ob 10.30 dopoldne. Po končanem cerkvenem opravi in rezanju sladkega kolača je imel rektor univerze Bogdan Gavrilović slavnostno znanstveno filozofično predavanje o kulturi in harmoniji. Akademsko pevsko društvo »Obilič« je zapelo »Himno sv. Save, državno himno in več pesmi.

Kraljevo nagrado po 2000 Din je dobilo pet akademikov, razdeljenih pa je bilo še potem 29 večjih ali manjših nagrad. Po končanih lavnosti sta po starem običaju Njiju Vel. kralji Aleksander in kraljica povabila odlikovance in univ. profesorje na dvorni obed, ki se je vršil ob 13. Na obed so bili pozvani poleg rektorja tudi zastopniki ljubljanske in zagrebške univerze, profesorji in dijaki. Obeda sta se udeležila tudi princ Pavle in princeznica Olga.

Po obedu se je kralj zelo ljubezljivo in živahno razgovarjal z odlikovanimi dijaki, z zastopniki ljubljanske in zagrebške univerze. Zvečer je bil v Oficirskem domu elitni akademski ples, katera so se udeležili vsi kulturni odličniki, akademiki in razni ugledni meščani. Okoli 22. je ples posetili kralji s kraljico. Bila je zelo elegantna in animirana zabava.

Po Ljenuovi smrti.

V sredo ob 10. dopoldne so položili Stalina, Krasin, Bucharin, Zinovjev in Kamenjev Ljenuovo truplo, zavito v rdeč prapor, v rakev, ki jo je odnesli najbližnji pokojnikovi prijatelji na ramah do bližnje postaje. Za krsto je šla Ljenuova rodbina. Mnogobrojni častniki so prispeli iz Moskve in okolice, da se poslovijo od pokojnega. Ob 13. dopoldne je žalni vlak prispel v Moskvo. S kolodvoru so nesli krsto do palače profesionalnih udruženj osebni prijatelji Ljenuina, med njimi Rykov, Tomskij, Rudzontak, Dzeržinski delegati kongresa sovjetov, člani volnega sveta itd. Ogromne množice so se pridružile žalnemu sprevodu. Ob 15. dopoldne so položili krsto na katafalk, kjer ostane do nedelje. Ljenuin počiva v krsti, običen tako, kakor je bil običajno, s koščkom rdečega prapora na prsih. Žalni obredi so se vršili v četrtak. Šefi vseh diplomatičnih misij so se zbrali v četrtak na nemškem poslaštvu, da se pod predsedstvom grofa Brockdorff - Rantzaua posvetujejo o udeležbi inozemskih misij pri pogrebnih svečanostih.

Tročljik je zvedel o Ljenuovi smrti 22. t. m. ob 20. zvečer na kolodvoru v Tiflusu, kjer se je ta čas nahajal. Takoj je brzojavil v Moskvo svoje sožalje. Profesorji, ki so zdravili Ljenuina, pričbujejo podrobnosti o njegovi bolezni in smrti. Boleden se je začel l. koncem leta 1921. Začetkom predlanskega leta je bil njegov organizem že trden vendar pa so mu zdravniki svetovali daljši počitek in Ljenuin se je nastanil v Gorkah. Tu se je boleden splošneča obrnila na boljše, kmalu pa je začel bolnik hirati. Koncem l. Ljenuin je bolečine nekoliko ponehal. Bolnika so vozili vsak dan na izprehod. Sestra Marija je bila ves čas pri njem in mu je stregla z veliko poživljavnostjo. V avgustu in septembru je lahko že hodil brez tuje pomoči in začel je znova govoriti dočim je bil prej dalje časa skoraj popolnoma nem. Vsak dan je označil v listih članke, ki so mu ugajali, ter prosil, naj mu jih prečitajo. Prišel je polagoma tudi p'sati z levo roko, kajti desna je bila ohromela. O božici je še v najboljšem razpoloženju pripravil za deco božično drevesce. Dne 21. januarja ob 17. dopoldne pa se je nenadoma pojavila ostra kriza, temperatura se je zvišala in ob 18.50 min. je nastopila smrt. Obdukcija je pokazala, da so počile nekatere žile in da je bolniku kri zalila možgane.

KAJ PRAVI RUSKA EMIGRACIJA.

Beogradsko »Novo Vremje« je posvetilo pokojnemu Ljenuinu uvodnik, v katerem pravi: »Umril je Ljenuin. Umril je največji lopov. To definicijo smatramo za kolektivni pojem vsega topega, gnusnega, podlega, krutega in živalskega v človeku. Kajti nobene druge lastnosti niso bile v Ljenuinu tako jasno izražene, kakor upravitelj. V njem samem, kakor tudi v njegovih naukih ni bilo nič duševnega, nego vse samo živalsko. To je bil, ponavljamo največji lopov, ki ga je kdaj nosila zemlja in preveč kruto bo za človeštvo, če se še kdaj rodi in dobi oblast človek, podoben Ljenuinu. Njegovo ime ne umrje, kajti njegovo ime je ime onega zla, ki ga ni mogoče pozabiti, niti opustiti. Ljenuin je svoje vrste apokaliptična zver. Ta zver v človeški obliki je privlela Rusijo v ono strašno stanje, v katerem se sedaj nahaja.« V tem duhu govori članek o posledicah Ljenuinove smrti za komunistično stranko in rusko emigracijo sploh, ki ji naovčuje skorajšnji krah in sklepa z besedami: »Toda sedaj na bo že karkoli, je vendar postalo lažje. Eden in sicer največji lopov je manj na zemlji. Vidimo torej, da celo pravilo de mortuis nihil, pri ruski emigraciji ne velja.

ITALIJANSKI GLASOVI O LJENUOVI SMRTI.

Značilen je članek v listu »Popolo d. Italia«, ki ga je spisal Pirazzoli. On izkazuje mrtvemu nasprotniku primerno čast in mu posveča nagrobni napis: »Qui non si ritorna«. Čast, ko je blestelo Ljenuovo ime kot grožnja proti meščanski državi in kot strašno boljševiške revolucije na zidovih tovarnih in hiš v predmestnih delih, so prešli. Izginila je nevarnost boljševiške revolucije. Na tem ne sprejme nič preklepačoče maksimalistične sožalnice. Meščanska Italija prenaša razumno te utrujene poskušne, da se izkoristi Ljenuovo smrt in vladajoča stranka izreka že raditega milo smrtno sodbo, ker končno se ima zahvaliti za svojo eksistenco in moč v boju proti temu sovražniku. Pirazzoli primerja Ljenuina v Rousseauem. Kakor on tako je tudi Ljenuin mislil, da razume bistvo človeške narave boljše nego sovražniki. Toda rezultat njegove neusmiljene diktature tvori skromen kompromis, kajti v resnici velik kot original Ljenuin ni bil. On e sanjal sanje o odrešitvi, kakor so jih sanjali mnogi pred njim. Toda imel je veliko moč in brezobzirnost in drznil se je svoje nauke pretvarjati v dejanja. Ceno poskusa, uresničevati utopične ideje, je plačal zase in za druge ruski narod, katerega se radi tega ne sme sovražiti marvč mu je svet dolžan splošno zahvalo. O komunističnem strankarskem kongresu je poročal iz Moskve pred kratkim soc. list »Quistizia«, da je komunistična stranka postala vladajoča kasta, ki monopolizira državo in zapira svoje vrste, kakor so delate do poprej aristokratske kaste. »Popolo d. Italia« končno vzkligne »Gleite, kaj se je razvilo iz države socialne pravičnosti in boljševiške sreče!«

Strankino vodstvo Italijanskih maksimalistov je poslalo sovjetski vladi nastopno sozhalno brzojavko: »Strankino vodstvo naznanja sovjetski vladi globoko žalost socialističnega proletariata radi Ljenuinove smrti. V njem časte Italijanski delavci največjeza ustvaritelja slavne ruske revolucije, največje intelektualno luč, ki je tlačencem vsega sveta kazala pot. Prezgodaj odtrgan čedenju proletariata vsega sveta ostane nesmrtni voditelj najvišji simbol proletarske revolucije, ki koraka naprej in katere ne ustavi nobena reakcija. »Quistizia« dostavlja k sožalnic, da je atlet boljševiške revolucije šel v grob. dočim je volja angleških socialnih demokratov prevzel vladat!

POGREBNE SVEČANOSTI.

— Moskva, 28. jan. (Izv.) V soboto ves dan so se valile neprenehne množice naroda pred katafalk Ljenuinov, da mu izkažejo zadnjo čast. Čenjo, da je mrtvaški oder posetilo nad en milijon ljudi. Moskva pa šteje sedaj okoli 2 milijona. Delegacija delavskih organizacij iz vseh dolnjih kraljev prihaja in polajajo vence. Nekatere deputacije zahtevajo, da se v naprej Moskva oficijelno imenuje Moskva-Ljenuin. Po pogrebu se imajo med delavski in kmetске množice deliti v stomilijonskih izvodih tiskane brošure z Ljenuino sliko in to brezplačno.

Arhitekt Ščurev(?) gradi veličasten mavzolej na glavnem trgu. »Krasni ploščadi« pod Kremliem. Dela tega mavzoleja so bila v nedeljo zjutraj z največjo navelič dokončana. Mavzolej ima za temelj obliko veličanske kocke, kot simbol večnega življenja. V mavzolej je velik impozanten vhod ki p'le v notranjost kjer je črn-rdeče prepletena dvorana. Tu bo položeno Ljenuino truplo in bo narod skozi mesec dni na ozled. Komunisti nameravajo organizirati pravo romanje ruskega naroda k Ljenuinu.

ninovi krsti. Na stolpu bo vzdrževana na umetela način taka temperatura, da ne bo Ljenuino truplo podvrženo trobanju.

Pozneje postavijo sovjeti poseben krematorij, kjer bo Ljenuino truplo sežgano in njegov prah potem polože k večnemu počitku na »Krasni ploščadi« pri veliki steni Kremlja, kjer so morali več spominskih stvari radi tega odstraniti.

Po mestu bodo delili sovjeti brošure in slike, ki predstavljajo Ljenuina kot boritelja za svobodo proletariata, ljudskega govornika, posebno simbolična je slika Ljenuinova kako »stojč na tečaju zemljiske obile, govori delavskim masam vsega sveta«.

Po poročilih iz inozemstva prispeje v ponedeljek v Moskvo posebna sovjetska mislija z Dunaja, ki bo na Ljenuinov grob položila žalni venec z rdečimi in črnimi svečnimi trakovi z napisom: »Na svidenje, prijatelj Ljenuin!«

— Moskva, 27. jan. (Izv.) Za danes dopoldne napovedana oficijelna žalna seja vsesrugskega sovjetskega kongresa je bila snodž ob 18. v veliki operi. Vse lože, porterski, balkonski in galerijski sedeži so bili do zadnjega kota napolnjeni delavskih množic in mnogostevilnega vojaštva. Sam oder je bil zaseden z vsemi uglednimi voditelji komunistične stranke in prijatelji pokojnika. Ob strani predsednika kongresa Kalinina so sedele Ljenuinova vdova Nadežda Konstantinovna Krupskaja in sestre. Nekatere lože so bile rezervirane za tuje misle. Točno ob 18. je veliki orkester otvoril sejo s Chopinovno žalno koračnico in njegovo sonato v b-molm. Ko je Kalinin začel govoriti, je stopil tik pred rampo. Vse množice so vstale in stole poslušale njegov žalni govor. Grobna tišina je v gledališču nastala, ko je ob Kalininovem govoru orkester intoniral Mozartov »Requiem«. Povsod mir... in mahoma se je začelo lhtenje delavskih množic.

Op'ra na Ljenuinovega prijatelja Zinovjeva je za tem stopila pred odsko rampo vdova Krupskaja. Njen obraz in oči so izražale globoko žalost in potrtost. Oblika vdove se je popolnoma spremenila. Ko je izrekla prve besede v pozdrav delavstvu, ji je zastal govor. Delavstvo je začelo samo plakati. Vdova je momentano obvaldala sebe in začela proslavljati Ljenuina kot boritelja za delavske pravice in za svobodo svetovnega proletariata. Bolj in bolj se je razvnela in v tem govoru je bilo v Krupski spoznati nenavadno ženo, ženo borbe in boja.

Zinovjev, Stalin in Bucharin so imeli kratke spomen-govore. Bucharin je izjavil, da je Ljenuin šele pričel prvi pisati prvo stran zgodovine svetovnega proletariata.

— Moskva, 28. jan. (Izv.) Danes vlada silovit mrz. Temperatura znaša 30 pod ničlo. Vso noč so ostale ljudske množice na ulicah, ker niso mogle dobiti zatočišča na toplem, radi velikanskega navela iz vseh ruskih pokrajin. Ob zgodnjih urah so pričele defilirati mimo Ljenuinovega katafalke množice ljudstva. Oznemčasci so priredili zvečer veličastno bakljanje.

Zdravniki so Trockemu strogo zabranili pot v Moskvo k Ljenuinovemu pogrebu. (?)

V petek, 1. februarja
Členična reduta v kazinski dvorani
Pričetek ob 20. Vstop proti vabilu.
Elegantne maske dobrodošle.

Politične vesti.

— Klerikalci in vlada. »Pravda« poroča med drugim: »Ministrski predsednik Pašić je poslal iz Rima neke instrukcije za ministra ver dr. Janjića, kako bi naj vlada pritegnila nase klerikalce in kakšne ponudbe bi jim naj dala. Dr. Janjić je te instrukcije izvršil, toda brez uspeha. Dr. Korošec ni odgovoril niti na eden izmed Janjićevih predlogov. Vlada je o tem obvelja Pašića. — Te dni je posetil klerikalni poslanec Sušnik ministra Trikičevića kot namestnika Pašićevega in ministra notranjih del Vujičića. Z obema je konferiral o izvedbi ustave in o razdelitvi Slovenije na oblasti. Kaj je pri teh ministrih dosegel, ni znano.

— Zapreke pri likvidaciji pokrajinske uprave v Ljubljani. Beogradski listi poročajo: Po naredbi centralne vlade se je z vsa naglico pričela likvidacija pokrajinske uprave v Ljubljani. Te dni bi se moral likvidirati tudi oddelek ministristva pravde v Ljubljani. Stvar pa se ni mogla izvesti, ker ne vedo, kje bi spravili pod streho uradnike, ki so tu nameščeni.

— General Bodrero o svojih pogajanjih z Jugoslavijo. »Giornale d. Italia« prinaša intervju z generalom Bodrerom, v katerem navaja posamezne faze razgovorov z Jugoslavijo. Razgovori so se začeli v drugi polovici meseca septembra in so se prvotno nanašali na teritorialna vprašanja. Kmalu pa so se preselili na splošno politično in mednarodno polje in so se razpravliale ugodnosti širšega prijateljskega pakta med Italijo in Jugoslavijo. Od naše strani smo bili voljni privoliti v tako zvezo, varujoč pri tem stanje, ki smo ga dosegli v reškem vprašanju. Vsa potrebna navodila za svojo akcijo sem preiel od min. preds. Mussolinija samega. Razen tega sem se ravnal po taktiki absolutne molčečnosti in tajnosti osebnih pregovorov. Vsi pregovori so se vršili brez vsakega pismenega stika, diplomatične note se niso izmenjavale. V Beogradu sem našel politike, naklonjene splošnemu sporazumu. Min. preds. Pašić mi je nekoč dejal: »J. Mussolini bo stavil svojo mladost, jaz pa svojo starost v službo za našo skupno korist.«

pest brez sodelovanja narodne skupščine, ker ta sporazum ne predstavlja sporazuma med prizadetima narodoma. Zborovalci slovesno izjavljamo, da omejenega sporazuma ne moremo priznati, ako ne garantira nacionalne, kulturne in gospodarske svobode slovanskemu življu, nahajajočem se proti svoji volji v mejah Italijanskega kraljevstva.« Zborovalci so se nato mirno razšli.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.

Ponedeljek, 28. januarja: Hamlet. Red C.

Opera.

Začetek ob 20. zvečer.

Ponedeljek, 28. januarja: Zaprio.

SENTJAKOSKI GLEDALSKI ODER.

V Petek dne 1. febr.: »Vražji Rudi«.

— Sentjakoski gled. oder v Ljubljani vzprizoril v petek dne 1. febr. izvrstno burko »Vražji Rudi«. Smehaljšina publika naj ne zamudi prireditve te predstave, ker je burka tako izvrstna, da bo sigurno vsakemu ugajala. Vstopnice se v predprodaji v kavarni Zalaznik na Starem trgu od srede naprej.

— Naš novi Othello. Prvikrat, odkar je naš se je Putjata opogumil govoriti z odra veliko vlogo v slovenskih verzih. Energija in inteligenca je dovela umetnika tudi v jezikovnem pogledu do nadvse častnega uspeha. Nisem si upal pričakovati tako jasnega izgovora in tako temeljitega obvladovanja stihov v našem jeziku. Težko si je predstavljati, kakšni napori tije za tem uspehom. A Putjata jih je premagal. Ker je res glediški umetnik, ki živi s poklicem in polaga vsega človeka vani, iz veselja do stvari a ne samo iz častihlepa, kaj bo občinstvo reklo, ali celo zato, ker mora in si s tem služi svojo materialno eksistenco. S tem uspehom se pa družijo oni večji, duševna stran vloge. Ta Othello je bil pretresljiv do duše. Stopnjevanje nezaupljivosti do izbruhla ljubosumnega paroksizma je bilo porazno. Videli in čutili smo začetek, ko se »Othello« zdi še vse skupaj bedasto, čutili smo, kako ga vsopetavani strup začneja begati. Videli smo plemenitega človeka, kako trpi, kako se bori v njem neugasljiva ljubezen z voljo po osveti. Lep Othello in krasnoglasec je bil naš Levar lani, blesteč po vnanjih sredstvih. Toda te duševne poglobitve ni dosegal. To ne zmanjšuje Levarjevega velikega uspeha. A prišel je na gostovanje z opere, kjer se igra bolj al fresco in bolj »na fasado«. Bil je tudi njegov doslej žalilob edini dramski poskus. Pri Levarju je prišla do veljave bolj vnanja divjost in pojavi mrke maščevalnosti. Putjata je bil poleg tega človek ljubečega, a smrtno ranjenega srca, ki se je moral čuvati pred samim seboj, da ga ne prevzame ob nepravem času mehkoča. Našel je za to razpoloženje pretresujočega izražanja. Se v najhujšem čutimo plemenito srce temnega vojskovodje, vajenega soditi ljudi po sebi, po najboljšem. In tembolji razumevamo, da mora tak značaj v tej okolici podleči. — Zanimivo je, da je Putjata v Rusiji bil poznan kot izreden predstavljalec — Jaga. Ce bi ne zahtevalo preveč napora, bi bilo več nego zanimivo, videti Levarja zopet kot Othella, a Putjata kot Jaga. Izpričuje nam pa veliko duševno in umetniško elastičnost Putjatovo, da je istotako prekrasen Othello. — Nova je bila tudi Marija Vera kot Desdemona. Potrdila je s to vlogo vnovič svoj visoki umetniški renome. N pravzaprav to vlogo za veletragedinjo, je bolj lirski. Zato je bila v njej posebno ljubka Saričeva. A tudi Vera se je kot prava umetnica znala prilagoditi nežni Benečanki. Polnovredno je sekundirala Othellu, Shakespeare je na prvo mesto pcmaknil le Othella in Jaga. Desdemona ostaja v drami malce za njima in služi bolj glavni vlogi. Othella, nego svoj lastni Vera se je v to zadužo fino včutila in žela ngleđ na to, da je bila nova, zasluženno oziranje, kakor oba protagonista Othello in Jago. — Nova je bila naposled tudi M. Danilova kot Bianca. Epizodna vloga, ki jo je lani imela Gabrieličeva, ki je odru žalilob dala slova. Tudi Danilova je Bianca prav polnovredno odigrala. Malo več finese v igri (vloga samoposebi ne vsebuje fine ženske) bi ji bilo še želeli. — Tudi vsi drugi, nam že od lani poznani zastopniki vloge, zlasti Rogoz kot Jago, so dali svoje najboljšje. Zato je bil ponosen večer, eden onih dobrih Shakespearskih večerov, ki so nam prinesli že toliko umetniškega užitka in vklonili naše občinstvo brez razločka pod mogočno osebnost največjega dramatika vseh časov. Kakšen genij, ki grabi v duše vsega sveta še čaz 300 let!

M. Z.

OPAZKE H »GOLOBČKU«.

O Galsworthyjevem »Golobčku« ta njegovem smislu so ljubljanski listi že toliko povedali, da bi bilo ponavljanje znane melodije, če bi zdaj še mi prišepali za drugimi. Bil sem zaprečen pri k premijeri in k tretji predstavi. O premijeri je zato nakratko poročal drug recenzent. K drugi predstavi pa nisem šel, ker me je ugleden gledališki praktik opozoril, da je ponavadi in po vsem svetu druga predstava katerekoli igre medlejša, nego so ostale. Kateri psilični pojavi imajo pri tem svoj upliv, no bomo preiskovali. Skratka, ogledal sem si šele četrto ponovitev.

Ali je ta igra dramski umotvor? Po mojem mnenju ni. Nima pravega razvoja in nobenega tragičnega konflikta, o katerem bi si mogli reči, da je neizbežni rezultat kvišku prikipevšega dejanja. Vidimo nanizane prizore, ki so le ponavljani ilustracijski fakti k trditvi, da ni mogoče pomagati ljudem, ki so postali vagabundi. Pisatelji ravna s prizori, kakor znanstvenik, če poskusi vse mogoče eksperimente, kemiške, fizikalne itd., dokler jih ne izpra in lahko reče: Dokaz, da je tako, kakor sem trdil na podlagi umstvenih dedukcij, je sedaj podan tudi eksperimentalnim potom. Torej je resničnost moje trditve ugotovljena.

Dobrčina ne doseže s svojimi podporami, ki jih deli skitalcam, ničesar, ravnotako ne profesor, pastor, sodnik s svojimi teorijami, ker se v teh štirih izčrpava precej vsa različna gledanja na preporni problem, a eksperimentiranja na vagabundih različne preteklosti in duševne podlage, prihaja pisatelj komšno lahko s svojim »Ergo — —«. Ne izreče ga na glas, marveč prepušča vsiljalcu, da se mu prepričanje samo vsili.

Kar se v tej igri dogaja, nanizani primeri, bi bolje spadalo v daljši feliton s socialnimi modrovani, kakor jih zna dovijpno in duhovito pisati na pr. dunaiski Raoul Auerheimer, da imenujem izgled, ki je tudi pri nas poznan. Dramsko delo v slovstvenem smislu pa to ni.

Kaj drugače je z igralci in nder-skotelniki stranj. V tem pogledu je Galsworthy postopal zelo spretno. Postavlja nam tipe, ki so močno različni drug proti drugemu, a tudi izvrstno risani vnanje in duševno. Njih medsebojno kresanje vzbuja trajno napetost in radovednost. Kar se tiče načina humorja, ki je poglavitno situacijski in prehaja včasih v grotesko, je Galsworthy inteligenten učence Bernarda Shawa. In Angelsakom leži to tudi vobče v krvi. Da omenjam le prizor, ko se profesor in sodnik, besna nasprotnika v teorijah, v temi de'ansko izpotakneta nad eksemplaro sloja, za katerega izboljšanje se vsak po svoje vojskujeja. Padeta v jezni razmišljenosti čez pianega kočijaža, ki je pred vrati na tleh obležal, in si potem medsebojno krtačita povlačeno obleko. Z nedvoumnim gnevom in željo, da bi drug drugemu rane kožo s telesa skrtlačila. Tudi krai, kjer se vse godi, slikarski atelje z veliko stekleno steno in s pogledom na javno cesto in hiše, je zabaven za gledalca. Posebno, če je mogoče uravnati ta vnanji okvir igre po vseh onih posameznostih, ki jih pisatelj kot pravi Anglež in zato pripadnik verističnega posnemanja naravnih oblik na odru, z veliko ljubeznijo dodaja svoj igri. Pri nas se niso mogli vsega držati, pa je bilo vseeno dovoli.

Igralsko je stvar težka, kar zahteva izživljanja igralcev na znotraj, zraven pa absolutno naravne in povsem nepodčrtovane igre na zunaj. Drugo mora stati z drugim v takim tesnem spoju, da mislimo gledati v izrecek vsakdanjega realnega življenja. Kar je komičnega, mora za gledalca priti samoposebi na dan, ne da bi opazil igralčev namen, učinkovati komično. Ta situacijska komika je neprostovoljna komika, ki jo srečujemo vsak dan v življenju in sega mestoma do groteske tudi v življenju.

Treba je igrati prav vsako vlogo z visoko mero res umetniške inteligence in še povrh z izborno izšolanim igralškim taktom.

Naše gledališče je dalo, kar premore. A igranje, ki je kos kakti draml v verzih in igrah, kjer vsaj nekoliko več odločne fasada, ne zadošča tudi takim le podrobno intimnim delom. Naš ansambel temule Galsworthyju ni še kos. To je igra, kjer mora biti, če naj sploh vspe, vse perfektissime. Vsak korak proti vnaniemu efektu, vsak ne direktno iz življenja, iz vsakdanjega življenja vzeti gib ali ton kviri varietnost in odzame delu moč učinka. Igrali so, drugo k drugemu, po ljubljansko prav dobro, t. i. relativno. Ne pa zadostno, če opustimo domačo mero in gledamo le na naturo Galsworthyjevega dela.

Samo eden je bil na višku in čisto v zahtevanem slogu. Namreč Putjata kot pozerski francoski vagant, poln komplimentov in prikupljivih fraz. Znal je najti »optimum« svoje vloge in to nam ponovno priča, kakšno silo je naš oder pridobil z neumornim Putjato.

(Dalje prihodnjik.)

Podpirajte obunane slepe in daruite
»Podpornemu društvu slepih«.

Kurent pride!

Splošno žensko društvo v Ljubljani.

(Občni zbor)

Pod predsedstvom ge. Franje Tavčarjeve je bil včeraj v nedeljo 27. im. ob 16. popoldne v damski sobi kavarne »Emona« občni zbor »Splošnega ženskega društva«, ki je imel zelo zadovoljiv uspeh, kajti na zboru je bil odobren kratak, toda zelo važen program nadaljnjega delovanja društva tudi s političnega vidika. Naše žensko se je začelo intenzivno zanimati za vse aktualne politične probleme in je odločno aktivno posegati v dnevno politiko. Vsekakor je to nova faza v feminističnem gibanju na Slovenskem.

Ga. Frana Tavčarjeva je 23. redni obč. zbor otvorila z lepi in iskrenim govorom, v katerem je v glavnih in krepkih črtah orisala dosežene vztrajno in poštenovalno delo društva ki se je moralo ob ustanovitvi pred 24. leti boriti z velikimi finančnimi težavami. Ga. predsednica je opozarjala na tedanje politične in kulturne razmere, v katerih se je nahajala napredna slovenska žena, ki ni imela pri gotovih faktorjih pravih nikake moralne niti gmojne opore. Vse, kar so slovenske žene ustvarile potom društva in v društvu, je rodila samo jekena volja, poštenost in vtrajno delo. Treba je bilo mnogo dela in truda. V resnici — najlepši dokaz za potrebo društva je nega 24 letni obstoj. Tedaj, ko se je društvo ustanovljalo, ni bilo niti ene ljudske knjižnice, pač je bilo širokim slojem nepristopna licealna knjižnica in v Ljubljani je tedaj obstojala še neka »Lehbbibliothek«. Društvo je bilo prvo ki je začelo skrbeti za dobro slovensko knjigo. Društvo je dalje skrbelo za predavanje. To nalogo je prav častno vršilo Društvo je pridelalo razstave, ko se ni bilo veleselja. Konstatirani pa moram, da takrat niso dovolili voditelji šol naši mladini vstopa v društvo. Delalo se je z največjo ljubeznijo in poštenostjo za slovensko ženo, za slovenski dom, za naš materin jezik. Predsednica je kratko nato aludirala, da se v življenju, tudi v društvu, vsaka moč izrabiti in da je treba novih sil. (Navzoče so njej priridele pri tej izjavi tople ovacije in čuli so se klic iskrenega priznanja.) Pozvala je navzoče članice: »Delajte za to društvo! ob strani se bom mogla rodovati Vaših uspehov. Vašega dela, objeta od žarkov ljubezni!« (Klici zaupanja in odobravanja.)

Predsednica se je dalje spomnila vseh preteklo leto umrlih članic tako častne članice in dvorne dame ge. Danice Hrističeve, članice soproge prof. Julije Bartlove, sod. oficijala Marije Burje, soproge živinozdravnice Ane Demšarjeve, Ljane Kržiževke in Ljane Debevečve. (V znak sožalja so se navzoče dvignile s sedežev). Kratko očitajoč delovanje društva in posamičnih članic, je predsednica izrazila iskreno in toplo pohvalo najdelavnejšim članicam, tako gđ. Stebjevi, gđ. Umbergerjevi, gđ. Lindtnerjevi, gđ. Trdinovi in g. Antoniji Gololovi, ki se naj izvoli za častno članico društva v znak priznanja za njeno delovanje.

Ga. Minka Govekarjeva je podala prav lepo in dobro sestavljeno poročilo o društvu delovanju in poslovanju preteklega leta. Poročilo je posebno podčrtavalo cilje društva, ki so začetni v društvenih pravilih tako, da je treba pospeševati kulturni, socialni in gospodarski razvoj slovenskega žensktva. Poročilo naštevava razne društvene akcije v prid Dečjemu domu in drugim institucijam. Najlepši uspeh je dosegla gledališka prizoritev spevoigre »Sirota Anka«, ki jo je po Askercu priridila gđ. Umbergerjeva in ki se je dvakrat igrala v dramskem gledališču. Za zaščito dece je društvo mnogo prispevalo. Društvo je odposlalo v Podčetrje na Češko kot svojo delegatko go. Vero Albrechtovo na politično mednarodno šolo, ki je trajala od 12. do 18. maja. Po delegatki gđ. Stebjevi se je društvo udeležilo mednarodnega kongresa za žensko volilno pravico v Rimu. V Bukarešti pa po delegatki ge. Veri Albrechtovi kongresa in ustanovitve »Male ženske antante«, v kateri so zastopane žene Bolgarske, Grkinje, Jugoslovenke in Rumunke. Za našo kraljevino se je ustanovila »Feministična alijansa kraljevine SHS« katere glavni cilj je izboljševati ženski volilni pravici. V toplih besedah se je tajnica spominjala smrti častne članice, dvorne dame in voditeljice ženskega gibanja med srbskim narodom ge. Danice Hrističeve, ki je dne 28. avgusta 1923 umrla na Beču.

Ga. Ivanka Leskovic je poročala o blaginjskem stanju društva. Predložila je izvleček bilance, katero je zbor odobril in izrekel blaginjski zahvalo. Društvo je za »Dečji dom« prispevalo z zneskom 10.488,76 Dn.

Občni zbor je dale sprejel nekatere spremembe pravil, tako se povisa letna članarina oc 3 na 6 din obvezno, za večje prispevke neobvezno.

Bodoči program.

Tajnica ga. Minka Govekarjeva je nato predložila zboru s socialnopolitičnega stališča zelo zanimiv program, ki vsebuje glavne smernice društvenemu delu za leto 1924. Društvo si je sedaj postavilo za cilj borbo za politične pravice slovenske žene, ne da bi v se tej borbi vezalo kako politično stranko.

Neč program naj bo, da se politično izobražujemo, da se intenzivno zanimamo za dnevne in politična vprašanja in da po kažemo, da smo zrele sodelovati v zakonodaji.

bodj skrb za lani otvorenoprogramez Druža točka našega programa dela bodj skrb za lani otvorenoprogramez Druža točka našega programa dela bodj skrb za lani otvorenoprogramez Druža točka našega programa dela

rila, odeje, posode, posteli, s kratka vsega. V tem oziru bolnica zelo mnogo trpi. Država nemore prispevati dovolj niti za tekoče stroške. Pomagajmo žene vseh slojev, vseh poklicev in vseh političnih prepričanj, da pripravimo nekaj opreme našemu pribežališču v najhujši opasnosti, pomagajmo naši ženski bolnici.

Končno podpirajmo naše narodne vezenje, o katerih je prof. Šišk sestavil krasen album vzorcev. Po šolah so se začeli precej uveljavljati domači vzorci. Vsled redukcije učitellic ročnih del je s tem reducirana na minimum tudi naša narodna ročna umetnost vezenja. Nasvetuje društvu, da bi pričelo primerno akcijo za rešitev naše domače ročne obrti.

Program je bil soglasno in s odobravanjem sprejet na znanje.

Volitve novega odbora.

Sledile so volitve. Občni zbor je dal pri volitvah globok izraz popolnega zaupanja do odločne, v borbi za ženske pravice in lajšanje trpljenja žena preizkušene dosedanje predsednice. Z vzklikom in med toplim odobravanjem je bila za predsednico izvoljena ga. Frana dr. Tavčarjeva. V odbor so bile nato izvoljene: Karla Modic, Mila Prunk, Minka Govekarjeva, Milka Umbergerjeva, Marija Baht, Marija Pintar Romanova Vasič, Ivanka Leskovic, Elia Berubečeva, Dora Kržan, Vita Zupancič, ga. Trdina, Vida Novak, Maša Grom, Julija Kuntli, Darinka Bukovic, Lea Kobal, Otilija Bračko-Vrščič, Albina, Potokar in Vida Lapajne.

Akcija za ohranitev liceja.

Obstoj ženskega liceja je v nevarnosti. Klerikalni načrti se glede liceja zelo zabrinjajo. Zato je Splošno žensko društvo smatralo na občnem zboru za umestno, da

izpregovori resno in odločno besedo. Ga. Albina Potokarjeva je predložila pismo ga. dr. Antonije Lapajne, v katerem je zahtevala, da se ukleni za ohranitev ženske gimnazije v Ljubljani.

Protestna izjava konstatira, da je ljubljanski občinski svet sklenil sredi I. semestra 1923/24 ukinitve VI. in VII. realne reformne gimnazije v Ljubljani. Ta herostratski čin, za katerega se je potegoval slovenski profesor in se je utemeljeval s finančnimi razlogi, pomeni v bistvu resnično demontažo slovenske kulture in to kulture slovenskega žensktva. Ukinitve dveh razredov, pa ni samo delno uničenje zavoda, nego, pomeni tudi smrtni udarec celemu zavodu, kajti vsakdo si bo premislil dati svojo hčerko na ta zavod, ki ga je mogoče s sklepom slučajne večine v obd. svetu gladko ukiniti. Izjava opozarja izrečno tudi na dejstvo, da je ranjki slovenski mecen Gorup iz lastnih sredstev postavil to lepo stavbo s ednim namenom, da se v njej vzgaja slovensko žensktvo. V interesu izobrazbe slovenskega žensktva je, da se usodni sklep sedanje večine paralizira in da se društvo zavzame za remonduro v utemeljevanju ilave navajajo glavni vzrok, da je konceptacija v dobi dozorevanja mladine nedopustna.

O tem predlogu se je razvila živahna debata. Ga. dr. Ramovševa je dala zanimiva poljsnola o akciji za podpiranje liceja. Akcija je padla v vodo, ker je magistralna večina stavila zelo visoke zahteve. Čul se je vzklik: »Nemško gimnazijo podpira vlada, a ima v VII. razredu samo 7 učencev. Za nas pa ni podpore!«

Ironični ugovori: »To je določeno v saintgermainski pogodbi! Protiklic: Nemci se tudi ne drže pogodb!«

Občni zbor je sklenil uvesti odločno akcijo za licej, na kar je bil občni zbor zaključen.

Umik preko Albanije leta 1915.

V soboto zvečer je predaval v društvu »Soča« strokovni učitelj Josip Jeras »O umiku preko Albanije l. 1915.« Ime predavatelja, ki se je kot dobrovoljec sam udeležil te velike tragedije srbskega naroda in tema, ki je bila zelo primerna osebiti s ozirom na sporazum z Italijo, je privabila izredno mnogo poslušalcev. Društveni prostori so bili polni do zadnjega kotička. Predavatelj je uvodoma omenil kratko zgodovino te katastrofe, ki ostane jugoslovenskemu narodu v trajnem spominu kot strašna kalvarija, čije pot je zahtevala od junaškega srbskega naroda nadčloveških naporov in velikih žrtev. Svetovna vojna je našla Jerasa v Nišu, kjer je dobil od avstrijskega konzulata pozivnico, naj se zgleda pri svojem polku v Ljubljani.

O tem času sem bil v Nišu, ki je bil med vojno druga prestolnica Srbije. Oktobar je šel h koncu. Gost jesenski dož je napajal zemljo. Blato na cestah je segalo do kolena. Zalost je vladala nad mestom.

Za hribi, ki obkrožajo Niš, je gmelo. Dobro se je čulo gromenje sovražnih topov. Mnogoštevilni in vriskajoč peklenskega veselja, se je zaganjal sovražnik na onemoglega srbskega branilca domovine. Srbski ju naki so padali... Čez njihova telesa si je odprla kruta sovražnikova sila pot. Ostanke naroda slavnega Kosova so začeli svoj križev pot na goro Kalvarijo.

Dolge kolone beguncev beže pred sovražnikom, primorane ka umiku in svo jih na poti v izgnanstvo!

Zalostni prizori se odigravajo pred mojimi očmi. Gledam mimoidoče, ki jih je zagnala strašna vojna iz mirnih bivališč v nepoznani svet, v bedo in smrt... Uboge matere, ubogi otroci! Vaši moji in očrtje so dali življenje za vas in za domovino. Matere, strašno trpljenje, ki vam je bilo do sedaj priznane, vas čaka! Toda neizmerna materinska ljubezen je vdahnala v vašo srca moč, da kljubujete nadlogam, katerim ni imena... Zapustite ste domove in v njih vse; rešite ste edino svoj zaklad — sad ljubezni — svojo dečo. Stiskate jih k sebi, da jih zavarujete pred dečjem in mrazom.

Ledene kaplje, pomene s snežinkami padajo na zemljo. Tam sredi ceste se pomika počasi žena. Njen obraz je žalosten, lico so koščena in globoko vdrtla, le njene velike oči so mirne, in ponos je v njih. S počasnim korakom stopa po globokem cestnem blatu. Na rokah drži otročiča. Poleg nje stopata še dva, malo večja; krčevito se držita njenega krila in hrbta.

Od kod prihajate, kam greste jadni? Uboga mati! Zakaj hodiš s svojimi malimi o tem strašnem vremenu in času po nepoznani poti? Mar ne veš, da sta cilj te poti beda in smrt!

Gledam jo v oči, ki mi odgovarjajo: »Vojaka je, moj mož je mrtel, ostala sem sama. Bolgar se je približal moji hiši. Zhala sem se — ne zasé, za svoje otroke, ki so mi v veliki nesreči moja ljubezen, moja tolažba in edino moje upanje. Bežim, ker je sovražnik krut. Ako hoče usoda da umrem, naj umrem skupno s svojo dečo, tam kjer moji bratje, a ne v robstvu.«

Taka je bila srbska mati na trnjevi poti izgnanstva.

Za mnogimi begunci prihajajo že kolone branilcev ljubljene zemlje. Iznemogli so od silnih naporov in neprestanih borb, da jih je komaj spoznati. Vsi blatni in premočeni korakajo sključeno: v očeh se jim čita groza. Njihovi pogledi se ustavijo na onih, ki gredo pred njimi — na ženah in otrokih. Tedaj se jim zasvetijo oči, in masčevanje srca v njih. Hoteli bi, da se jim vrnejo moči, da se vržejo sinu in jaku na sovražnika, da ga zdrobe, da mučijo srbski narod... Tišina vlada v vrstah vojakov. S svojimi telesi čuvajo žalostni svoj narod pred sovražnikom — gredo na nove pozicije, da zmaga...
Umik se je začel. Niti se je evakuiral — črez dan, dva, bo sovražnik v mestu.
Temu valilu se predavatelj seveda ni odzval, pač pa se je takoj pridružil kot komični odredni znanega komičnega voja

Ko je bil dospel ostanek srbskega naroda na vrh Kalvarije, na otoka Krk in Vid, na otok smrti, je nastopila reakcija, ki je zahtevala nobroj žrtve. Tu naj bi se narod tudi odpočil — a stordil je drugače.

Vnovič so se zbrala izgledovana telesa, ki so kljubovala vsem grozotam umika, vnovič so prijele koščene roke puško in meč in na solunski fronti si videl vnovič srbskega junaka na svojem mestu.

Ljubezen do domovine, misel na osvobojenje ožje domovine in svojih bratov in sestr, so se udeleževali v zmajah — iz katerih se je porodila tudi naša ujedinjena zemlja. — Iz nadčloveških naporov, iz neosebivosti, iz junaštva srbskega vojaka — iz strašne tragedije srbskega naroda na umiku smo dobili svobodo, je vstala Jugoslavija. Tisoči srbskih junakov spe tam dol, krije jih mrzlo albansko kamenje; ujedine, na naša zemlja jim dolguje vse, ona jim tudi dolguje to, da mislimo po njihovem zgledu na naše neodrešene brate in sestre.

Za svoje veleznanimivo predavanje, ki ga radi obsežnosti priobčujemo le v odlomkih, je žel g. Jeras živahno odobravanje. Po predavanju se je razvila debata o sporazumu z Italijo. Govorniki so naglašali, da bo imel ta sporazum za našo državo, osobito pa za Slovence, težke posledice, kajti Italiji gre pri tem le za gospodarsko premoč na Balkanu. Večer je minil v animiranem razpoloženju in vsi navzoči so bili zadovoljni s prireditvijo. Agilnemu in marljivemu društvu »Soča« lahko čestitamo, da je našo predavatelja, ki je vsestransko zadovoljil poslušalce.

Protestni shod proti sporazumu z Italijo.

Naša narodno - obrambna društva so sklicala v soboto zvečer v uniojsko dvorano protestni shod proti rimskemu sporazumu. Ob številni udeležbi je otvoril shod predsednik CMD g. A. Senekovič. Za njim in glav. urednikom »Slovenca« g. Smoderjem je povzel besedo predsednik JM dr. VI. Ravniha. Pri njegovih besedah je nastal v dvorani nemir in začuli so se ogorčeni medklici: Govorite g. Pašiču! Protestirajte na banketi! Zborovalci so se zganili in opaziti je bilo veliko nezadovoljstvo z vladnim korakom, ki je v škodo našim nacionalnim in gospodarskim interesom. Z ostrimi živji je občinstvo prekinilo govornika, nakar je spregovoril vzharno aklamiran predsednik Orjuna-Ljubljana inž. Kranjc, ki je v temperamentnih besedah poudaril, da v pogajanjih z Italijo ne sme odločevati strankarstvo, temveč naša gela poštenost. Njegov govor so poslušali zborovalci enodušno in z velikim zanimanjem. Končno je govoril še predsednik »Gospodstvskega Zvona« dr. C. Oblak, nakar je bila z odobravanjem sprejeta nastopna resolucija: »Zborovalci, zbrani iz vseh krajev in strank na protestnem shodu v Ljubljani dne 26. januarja 1924, ogorčeno obsolamo sporazum, ki ga je sklenila naša vlada z Italijo na lastni

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 28. januarja 1924.

Svetosavska misel.

Splošno priznavamo, da spada sedanj razmah našega gospodarskega življenja med najlepše pojave državnega ujedinenja. S ponosom zremo na našo industrijo, na našo veletrgovino in še z večjim na naše bankarstvo. Povojni čas nam je podaril tudi nekaj izredno talentiranih bankirjev ter poslovnih mož, ki so ugled našega novega gospodarskega dela razširili daleč preko ožjih slovenskih granic na jug države in tudi preko njenih državnih mej. To naše bankarstvo in ti naši poslovni možje pa so tudi v povih razmerah razumeli potrebe kulturnega naroda in so stike med gospodarstvom in kulturo poglobljali in razširili, tako da danes po pravici trdimo, da so glavni zalagatelji in podporniki naših kulturnih ustanov, od sokolskih do zadnjih narodnoobrambenih.

Vpričo svetosavskega praznovanja pa se nam vsiljuje misel, ki jo smatramo vredno, da jo predložimo našim krogom. Vsa čast in hvala za dosežene podpiranje naših prosvetnih in drugih ustanov! Mislimo pa, da bi bilo bolje, da se te podpore sistematizirajo in da v tem oziru posnemamo sistem ameriških bogatašev in poslovnih ljudi, ki naklanjajo svoje bogate podpore velikim kulturnim institutom, predvsem univerzam. Znani so Carnegievi fond, znano je, da se pariška opera vzdržuje popolnoma iz zasebnih sredstev. Po vsem kulturnem svetu vidimo, kako se poindci, ki jim je sreča in usoda naklonila velika bogastva, oddolžujejo na kulturnih zavodih in kako podpirajo centralne institucije duševnega napredka.

V Sloveniji imamo tak kulturni zavod, ki se bori za svoj obstanek. Ljubljanska univerza ne more naprej, ker ji država ne da tiste gmojne hrbenice, ki je potrebna njenim slabotnim, vendar idejno popolnoma moderno zamišljenim institutom.

Svetosavsko praznovanje in razdeljevanje svetosavskih nagrad na univerzi nam predločuje lepo gesto vladarja, ki se je spomnil sv. Save in njegovega velikega prosvetilskega duha. Na ljubljanski univerzi čutimo potrebo gospodarskega instituta in fondov za znanstvene razprave, za publikacije. Iz univerze bi radi poleg vzgojnega in poklicnega zavoda videli še znanstveno in raziskovalno delo, ki bi se nanašalo na široko pole aktualnih slovenskih gospodarskih in kulturnih problemov, z drugimi besedami delo, ki bi promičvalo naša aktualne in pozitivne potrebe ter interese z znanstvenega in statističnega stališča. Teh velikih nalog pa ne moremo vršiti samo z državnim podporn. Prilegniti moramo h kulturnemu napredku še zasebna bogastva. Tudi Slovenija mora naiti in dati svoje Carnegie in druge kulturne dobrotnike. Povojni gospodarski razvoj je nakopičil razmeroma velika bogastva v rokah predincev. Sedaj ko ureljamo bančne bilance, ko pregledujemo lanske letošne račune, pomislimo tudi na naše duševno življenje, na ideje in vzore sv. Save ter na primerne fondje in ustanove za naš največji kulturni zavod. Nova gospodarska doba in njeni nositelji naj ustvarijo tudi nove kulturne spomenike!

★ ★ ★

Se bolj zagonetna je postala sfera podnosa udanostne brzojavke, češke Jadranske banke g. Mussoliniju. Vseled ogorčenja, ki se je dvignilo v naši javnosti proti temu, da je to brzojavko, katere, kakor znano, predlaga naše zasuznjeno ozemlje za »odrešene provinice«, podpisal glasom službenega komunistički tudi jugoslovenski državljani g.

C. Kamenarovič; sedaj g. ravnatelj) razpošilja potom svojih zastopnikov po pravke, v katerih dolži svoj tržaški zavod laži, češ da on te brzojavke ni podpisal. Zaman pa iščemo po italijanskih listih njegovega popravka! Zdi se, da mu je pr., da se tam njegovo ime čita na udanostnem telegramu, medtem ko bi v Jugoslaviji rad vzbudil vtis, da mu je to krivo. S to dvočlono vlogo se seveda neča javnost ne bo zadovoljila. Ako hoče g. Kamenarovič, da se stvar razčisti, potem se mora v prvi vrsti obrniti na italijansko javnost in predvsem mora povzročiti, da tržaška Jadranska banka svoj službeni komuniké kot netočen prekliče. V tem komunikéju se tudi navaja, da se je vršila na seji dne 22. t. m. razprava o bodočem delu laškega kapitala v sednjih deželah in da je bil dosežen popoln sporazum col gruppo jugoslavo. Gosp. Kamenarovič, ki je bil glasom komunikéja e d i l predstavnik te grupe na dotični seji, pa pravi sedaj, da se sploh ni nahajal v Trstu! Torej bi bilo po njegovi izjavi sploh celo poročilo, ki ga je banka objavila, zlagano. To je, kakor moramo reči, hud tobak. Sedaj pa pride najlepše. List, ki ga v Ljubljani izdaje zavod g. Kamenaroviča pa priznava, da je poročilo »Piccola« resnično! Afera postaja čim dalje bolj zagonetna. V interesu naše nacionalne morale je, da se čimprej razčisti. Popravki v naših listih ne zadostujejo. Nihče jim ne verjame, dokler tržaška Jadranska banka, odnosno gospodje njenega upravnega sveta, o katerih zaenkrat domnevamo, da vendar niso sami varalice, ne rečejo svoje besede in dokler g. Kamenarovič italijanski javnosti ne pové, da nikakor ni zagrešil onega izdajniškega podpisa. — V tej stvari smo dobili ta le popravek: Uredništvu »Slovenskega Naroda« tu. Z ozirom na članek, objavljen v 23. številki Vašega lista z dne 27. t. m. pod naslovom »Stvar, ki zahteva pojasnila!« Vas pozivljam kakor pooblaščenec g. Čira Kamenaroviča glasom priloženega pooblastila, da priobčite v smislu § 19. tiskovnega zakona tale popravek: Ni res, da sem brez premisleka podpisal udanostno enunciacijo, koje besedilo ste objavili pred dnevi, in ki jo je poslal novi upravni svet tržaške Jadranske banke ministrskemu predsedniku Mussoliniju, v koji brzojavki je govor o naših slovenskih pokrajinah, ki so pripadle Italiji in se jih proglašala za »odrešene« nas pa za »popolnizani finitime« in kjer se povdarja, da sta Gorška in Istra »odrešeni provincija« torej italijanski, in da je tudi za nji italijanski ministriški predsednik »posebljena sreča in slava«. Res pa je, da sploh nisem bil navzoč pri dotični seji upravne sveta tržaške Jadranske banke, kjer se je sklenila odposiljatev udanostne brzojavke, res je tudi, da nisem nikdar podpisal gori omenjene brzojavke na ministrskega predsednika Mussolinija, da sploh nisem bil obvečen o tem, da se bo taka brzojavka ministrskemu predsedniku Mussoliniju poslala, in da je moje ime, če je v resnici podpisano na brzojavki, bilo podpisano brez moje vednosti in privoljenja. — Ljubljana, dne 26. januarja 1924. — Ciro Kamenarovič — Dr. Kuhelj.

— Odlikovanje. Odlikovan je z redom sv. Save 3. reda filikani ekspert pri reparacijski komisiji v Parizu dr. Miroslav Ploj, mariborski veliki župan.

— Osebnosti s pošte. Poverjena je služba starešine v Brezno začasni poštari Angelj Mrak in v Vidmu, Dobropolah začasni poštari Mariji Pranzik. — Premišljeni so: poštari M. Schmidt iz Tuzle v Ljubljani in Ivanka Belar iz Maribora v Ljubljani; činovnik V. Ločičnik iz Marenberga v Mariboru; poštari M. Miletič iz Knina v Ljubljani, Zorko Kambič iz Ljubljane v Mariboru, J. Lamprecht iz Ljubljane v Subotici, poštari Marija Cvar iz Maribora v Ljubljani in Kristina Kos iz Rndovljice na Jesenice na Gor., poštar L. Helmich iz Ljubljane v Kočevju; poštar Iv. Drašček iz Subotice v Ljubljani, poštarka Olga Semolič iz Maribora v Ljubljani in Mara Arh iz Ljubljane v Konjici, Rafaela Knapič iz Celja v Marenburgu ter Marija Franke iz Kočevja v Mariboru, poštar L. Višnar iz Velikega Bečkereka v Celju.

— Smrtina kosa. V soboto popoldne je po kratki bolezni umrl g. Anton Krečič, trgovec in hišni posestnik. Pokojnik je bil eden najsimpatičnejših mož stare naše ljubljanske generacije. Bil je rodom Čeh in je prišel v Ljubljano že kot mladenič. Bilo je to v letih, ko je nemškotvarstvo še bohotno cvetelo v Ljubljani. Mnogo onih, ki so prišli v tistih časih k nam, se je potujčilo in našlo v nemški tabor. Mladi Krečič se je kot navdušen Slovan takoj pridružil Slovincem ter postal prav tako navdušen Slovenec, kakor je bil oduševljen Čeh. Svojo novo domovino je vžljubil z vsem žarom svoje duše. Bil je član vseh naših narodnih društev, ki jih je požrtovalno podpiral. Ko si je ustvaril svoje domače ognjišče, si je izbral za svojo družico Slovenko ter vzgojil svojo rodbino v krepkem narodnem duhu. Njegov sin Viljem stoji v sprednjih vrstah našega pok. sokolskega pokreta in je načelnik ljubljanske sokolske župe. Pokojnik je bil neumorno delaven. S pridno stjo in podjetnostjo si je ustvaril cvetoče podjetje, ki je po svoji strogi solidnosti zaslovelo po vsi Sloveniji. Kakor je bil rajni odločno naroden, tako je bil tudi odločno napreden. Vselej je neustrašljivo glasoval za napredno stranko, ne boječ se nobenega terorja. Za javno življenje se je živo zanimal in pridno čital slovenske liste. Vsa večer je bilo simpatičnega starčka videti v kavarni »Zvezdi«, kjer je bil po končanem dnevnem delu zatonjen v slovenske in češke časopise. Radi svojih vrlin, radi svoje srčne dobrote in svoje prijaznosti je vžljal splošno spoštovanje. Vsakdo, ki ga je poznal, ga je imel rad. Sedaj je simpatičen mož, ki je menda imel same prijatelje, a nič sovražnikov, legel k počitku. Danes popoldne ga pokopljajo. Bodi vrlemu možu ohranjen, prijazen spomin, njegovi spoštovani rodbini naše iskreno sožalje. — Včeraj popoldne so pokopali na pokopališču št. Sv. Križu g. dr. Gabrijela Hočevčarja, bivšega zdravnika na Bledu. Po dolgi nadvse mučni bolezni mu je smrt prestregla nit življenja pretekli petek v tukišnji bolnišnici. Pokojnik je študiral v Ljubljani in je končal svoje medicinske študije na Dunaju. Bil je izredno nadarjen mladenič, o katerem se je splošno nedejalo, da bo igral odlično vlogo v našem javnem življenju. Kot dijak je osnoval svobodni akademsko društvo »Sava«, katere predsednik je bil več let. Po končanem medicinskem študiju se je nastanil kot zdravnik na Bledu in bil tukaj stebler naprednega pokreta. S svojim strokovnim znanjem, s svojo delavnostjo in odločnostjo, si je pridobil v kratkem splošen ugled na vsem Goranskem. Kmalu pa je jel bolehati, kar ga je prisililo, da se je odgnal javnemu življenju. Pred štirimi leti je težko obolel, in zanj ni bilo več pomoči. Hiral je in pešal, dokler ga ni smrt rešila težkega trpljenja. Pokojnik zapušta soprogo roj. Kristian in 3 nedoročile otroke. Bodi mu ohranjen prijazen spomin, njegovi rodbini naše sožalje.

— Vrednostna pisma državnih oblasti. naslovljena na privatne osebe ali ustanove, katere niso oproščene poštnih pristojbin, so podvržena poštni pristojbini. Dotične pristojbine plačati državnih oblasti iz svoje blagajne ali pa ih odtegniti od zneska, ki je v denarnem pisnu.

— Slovenska prireditel v Beogradu. V soboto zvečer je »Slovenski klub« v Beogradu priredil krasno sprosto prireditev v dvorani hotela »Slavije«. Na programu so bile pevске točke in pa šolotgra »Trije tiki«. Zabava je privabila po svoji demokratični tendenci veliko Slovencev priprostitih in uglednih vojakov in državnih uradnikov. Tudi beogradsko meščanstvo je bilo zelo animirano zastopano na prireditvi, ugajal je Beogradčanom zlasti domači in nepriljubljeni ton, ki je vladal ves čas zabave. Zabavo so posetili pobaščeni minister dr. O. Rybář in skoraj vsi v Beogradu navzoči slovenski poslanci.

— Občinske volitve v Koroški Beli. Včeraj v nedeljo so se vršile v Koroški Beli občinske volitve. Končale so s porazom clerikalne stranke. Vložene so bile tri kandidatske liste: Napredna delavska lista (demokrati), socialistična in clerikalna lista. Izid volitev je bil nastopen: demokratska lista 4 odbornike, socialistična lista 9 odbornikov, clerikalna lista 12 odbornikov. Clerikalci so torej v občini potisnjeni v manjšino.

— Škandalozne redukcije v obrtnem in strokovnem šolstvu Slovenije. — Iz Beograda nam poročajo: uradniške redukcije, s katerimi je zlasti prizadeto slovensko obrtno in strokovno šolstvo. Vlada se dela, kakor da ne bi vedela, da tvori poglavito vprašanje našega gospodarskega življenja in naše bodočnosti dobro strokovno in obrtno šolstvo in da je tozadevno Slovenija zastavila svoje najboljšie sile ter izdala ogromna javna in zasebna sredstva. Vlada noče računati z našo občutljivostjo. Z lahkomišelnostjo potezo redukcije

naše obrtno in strokovno učitel'jstvo ter nam s tem zaustavlja naš bodoči napredok. Reduciranje je naš edini keramični strokovnjak. Redukcija na puškarski šoli v Kranju ogroža cel zavod. Odpravljena je važna ustanova obrtnozadružnega nadzorništva in urada za pospeševanje obrti v Celju. Črtana sta potovalna učitelja za krojaštvo in čevljarstvo. Reduciranje so sposobne moči na naši srednji tehnični šoli. Proti temu koraku je treba odločno protesta naših merodajnih gospodarskih organizacij. Ministrstvo trgovine in industrije je v celnem reduciralo nastopne uradnike, ki spadajo pod oddelek za trgovino in industrijo v Ljubljani: Upokojeni so pri oddelku pis. oficijal Prosec, pis. kanclist Erzin in sluga M. Kostanjevac. Reducirani sta pis. pomočnici Wester in Frank. Pri meroizkustvu so upokojeni meroizkusniki Cof v Kranju, Trop v Mariboru in Erat v Ljutomeru. Suga Bock v Mariboru je reduciran. Pri uradu za pospeševanje obrta so reducirani: Vodja ekspoziture v Celju in obrtnozadružni inštruktor Ign. Založnik ter pisar, pomočnica Laznik, pisar, pomočnica Kregar, potovalni učitelj za krojaštvo Knafelj (že poprej potov. učitelj za čevljarstvo Majce), potovalni učitelj in vodja Keramične šole Beran. Na puškarski šoli v Kranju so reducirani str. učitelji Rudolf Uznik, Wrulich in Schwarz. Na srednji tehnični šoli v Ljubljani je reduciran inž. Rus in asistentka Lubec. Na trgovski akademiji je reduciran prof. dr. K. Pirjevec, na trgovski šoli v Ljubljani učiteljica Maša Gorazd. Na trgovski šoli v Celju so reducirani učitelji Vudler, Peterlin in Čop.

— Predavanje o verdunskem bojišču. Češka obec priredi danes, v ponedeljek dne 28. t. m. ob 20. v veliki dvorani »Kazine« zabavni večer v prid otrokom invalidov in slepcev v Ljubljani. Vstopnina 20 Din. Prva točka sporeda je predavanje g. gen. konzula dr. Otokarja Beneša o Verdunskem bojišču. Predavanje pojasnjuje številne skioptične slike. Priporočamo, da se posebna vabila na ta večer niso razpošiljala in da ima vstop vsakdo, ki plača vstopnino. Z ozirom na človekoljubljen namen prireditve, se nadejamo številnega poseta. Opozarjamo, da je predavanje g. dr. Beneša zelo zanimivo in da predava g. gen. konzul v slovenskem jeziku.

— Iz državne službe. Imenovani so: za carinika 3. raz. Viktor Fabjan in Franjo Urbas, za carinika 4. raz. Leonardo Jurič, vsi v Ljubljani; za carinika 3. raz. Stanko Rudež, za carinika 4. raz. Zvonko Tadejič v Mariboru, za carinika 4. raz. na Jesenicah Bogomil Jarc, za revizorja 4. raz. v Celju Milan Milko-vič. Vpokojen je revizor 5. raz. v Mariboru Josip Petrič.

— Ulične in hišne table v preimenovanih ulicah. Nove kakor preimenovane ulice dobe tekom letošnje pomladi svoje table, hiše v teh ulicah pa številke. To bi bilo v redu, v redu pa ni, da se nazivajo nekatere stare ulice že nad dve leti z novim imenom, medtem ko hiše tabele pa nosijo še vedno imena iz avstrijske dobe. To povzroča za pošto in ostale urade obdostavljanju nepotrebnega zmedo, nič manj pa tudi raznim trdkam in strankam pri orientaciji. Zato naj občina poskrbi takoj za nove table, kjer so potrebne.

— Savez dobrovoljcev za Slovenijo. — Kakor vsako leto sklicuje tudi letos odbor Saveza dobrovoljcev za Slovenijo svoj redni občni zbor, ki se vrši 3. febr. v Ljubljani. Letošnji občni zbor mora poleg obračuna za preteklo leto položiti tudi temelji in določiti smernice za delovanje dobrovoljcev v bodoče. Ker živimo v razmerah, ki glasno kličejo dobrovoljce na plan in ker naše sedanje delo ni rodilo malone nikakih pozitivnih sadov, se moramo končno odločiti za to, ali hočemo kot organizacija, ki ima vse pravice do obstoja in uspešnega razvoja, sploh še eksistirati, ali pa opustiti vsako nado, da si priborimo ono, kar smo dojevali s svojo krvjo. Zato pozivamo vse tovariše v Sloveniji, da se po možnosti v polnem številu udeležijo občnega zbora, ki bo odločil nadaljnjo usodo naše organizacije. Apeliramo na sol'darnost in upamo, da se bodo pozivu odzvali vsi slovenski dobrovoljci.

— Celjske vesti. Proslava Sv. Save se je vršila v Celju na slovesen način. V soboto 26. t. m. je bila v vseh prostorih hotela »Union« koncertna prireditel, pri kateri so sodelovali mariborska vojaška godba pod vodstvom kapelnika g. Herzoga, koncertna pevka, gospa Pavla Lovšetova iz Ljubljane, ravnatelj Glasbene Matice g. Sancin in njegova soproga gospa Mirca Sancin. Vse točke koncerta so bile krasno izvajane. Čemur je bil priča burni aplavz občinstva po vsaki končani točki. Po končanem koncertnem sporedu je bil ples in prosta zabava. Prireditel je bila dobro obiskana in so bili vsi prostori nabit polni občinstva. V nedeljo je bila cerkevna proslava ob 11. dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma, h kateri se je istotako zbralo mnogo občinstva. Po cerkvenem obredu, katerega je opravil svečenik dr. Perič, je sledil govor in deklaracije. — Umrla je na Cankarjev cesti v soboto 26. t. m. gospa Tilka Erhartič, soproga sodnega svetnika v p. in odvetnika g. Erhartiča, v 59 letu starosti. Eden njenih sinov je bil dobrovoljec v Dobruddi. Pokojnica je bila vrla narodnjakinja. — Drsalisce pri Diehlu je vsled ugodnega vremena zopet odprto. — Izpred sodišča. 25-letni krovac Anton Ivanšek iz Posavja je v so-

či dne 21. dec. ukradel v družbi tesarja Kosa iz Arlič nekemu posestniku v Arličah med in vosek. Ivanšek je bil obsojen na 6 mesecev postrežne ječe. Kosa pa je medtem že zadela pravična usoda. Bil je najbrž član tatinske bande, ki je krađa v Posavju. Ko so nekega večera skrili ukradeno blago pod nekim kozolcem, kjer se je našlo prihodnjega dne, so orožniki prežali na storilce. Prihodnjo noč se je pojavil Kosa, da bi spravil blago na varno. Na klic orožnika pa se ni ustavil in je bil ustreljen.

— Strahovit zločin v Požarevcu. V Požarevcu se je odigral pred kratkim strahovit zločin. Znan ropar Dušan Miković je udril v hišo Zvanca Ivanoviča in ga ustrelil. Nato je usmrtil njegovo ženo in sina. Po tem krvavem dogodku je iz strahu, da ne bi katera njegovih žrtv ostala živa priča njegovega zločina, z nožem razparal trupla vseh žrtv. Zločinca so prijeli in oddali sodišču.

— Policijska kronika. Na drž. kolodvoru je bil iz barake ukraden Ign. Čadežu kožu, vreden 500 D. — Na Resljev cesti je bila Dragotinu Čehu ukradena odtraga za snajenje čevljev v vrednosti 100 D. Tatvino je izvršila neka 40-letna beračica. — V tovarni Mergenthaler v Mostah sta bili med časom 15. do 26. t. m. ukradeni dve neustrojeni koži in sicer ena volvska težka 50 kg v vrednosti 1400 D in 8 kg težka telečja koža, vredna 200 D. — Iz Gradačice so na Viču, nedaleč od podjetja Vojnovič, potegnili šest mesecev star človeški plod. — Na Sv. Petra cesti je v trafiki Ant. Pleško nastal 27. t. m. požar, ki pa je bil takol opažen in odušen. Škoda je neznatna. — Sodarskemu vajencu Fr. Juvančiču iz Dravle je bil ukraden 500 D vreden suknjič. Odnešeni so mu bili tudi 200 D vredni čevlji. — Iz stanovanja železniškega pripravnika Ant. Voza v Društveni ulici v Novem Vodmatu je neznan storilec odnesel dva prstana, vredna 500 D. — Na Karlovski cesti se je 26. t. m. zaletel električni voz v voz Marije Kos. Tramvaj je povzročil na vozu precej škode.

31. januarja do 10. februarja
„ŽENA Z MILIJONI“
31. jan. do 3. febr. — I. DEL
„Strel v pariški operi“
KINO MATICA

— Iz Ljubljane je izginil neznan kam dr. B. Pogrešajo ga že več dni. Po nekaterih vesteh, se ne poverjenih vesteh z Dunaja, se je dr. B. na Dunaju ustrelil.

— Strašna smrt. Včeraj v nedeljo je doletela malo štiriletno Frančiško Žnidar, delavčev hčerko iz Domžal, strašna smrt. Deklica je stala dopoldne preblistu štedilnika vsled česar se je vnelo krilo. Težko opečeno so takol prepeljali v ljub. bolnišnico, kjer pa je po težkih mukah ob 14. izdihnila. Starši pazite na otroke.

— Poziv! Ker mi ni možno kljub vsem mojim prizadevanjem zvesti za naslov Ivan Babnika, po poklicu kuhinjski šef, stanujoč v Ljubljani, oženjen lanskega leta zaposlen v Grand Hotel na Bledu, se vlijudno prosim, da nemudoma naznani svoj točen naslov na šifro Z S. blagajna kavarn. Beethoven, Wien IX. Universitätstr. Gre za rešitev neke zanj velevažne zadeve.

— Milijonske sleparije v Novem Sadu. V Novem Sadu je bil aretirani lekarnar Kiš, ki je izvršil milijonske sleparije. Izvabil je od oglednih trgovcev velike svote denarja, katerega pa ni vrnil. Na pritožbo oškodovanih je policija Kiša prišla.

— Pričloga. Današnja številka ima za cenjene zanimanje naročnike cirkular tvrdke Avgustin, Spodnja Šiška, Jernejeva cesta 231, tovarna za ločenje dragih kovin, na kar opozorjamo.

Prednaznanilo.
HARRY HILL
„Peklenški stroj“
Kino Ideal

— Kar Vi potrebujete, to je Elzafluid. To pravo domače sredstvo, katero prežene Vaše bolečine! Polizkusna pošiljka Din 27. Lekarnar Eug. Feller, Stubica Donja, Elzarg št. 238, Hrvatska.

Gospodarstvo.

— g. Kmetijske družbe za Slovenijo. — Temeljem odloka pokrajinske uprave za Slovenijo, oddelek za notranje zadeve, z dne 2. dec. 1923. št. 37346, se vrši redni občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo v smislu točke 13. družb. pravil za posl. leto 1923. v sredo 30. jan. 1924 ob 11. d. p. v dvorani Mestnega doma v Ljubljani. I. Prva točka dnevnega reda tega občnega zbora je: Volitev predsednika, I. in II. podpredsednika, 18 odbornikov in dveh pregledovalcev računov po določilih I. odstavka § 18. od dež. vlade odobrenih pravil. Volitev, iz- vzemši za računске pregledovalce, se bo vršila s posebnimi glasovnicami, ki se bodo izdale v barvi poverilice in dopisale delegatom. Veljavne so samo one glasovnice, ki nosijo žig vladnega upravitelja (vladnega komisarja). Na glasovnico je napisati ime, priimek in bivališče osebe, ki jih vsak voli. II. Nadaljevanje sporeda ob petnajstih dopoldne: 1. Poročilo predsednika (event. vl. upravitelja). 2. Poročilo o delovanju glavnega odbora v letu 1923. 3. Predložitev družbenega računa za l. 1922. 4. Proračun za l. 1924. 5. Obravnava o predlogih glede izpembe družbenih pravil. 6. Obravnava o predlogih podružnic. — Vladni upravitelj Kmetijske družbe za Slovenijo: Franc Zup- nek, vladni svetnik.

— g. Dobava cerezina. Pri upravi drž. monopolov v Beogradu se vrši 14. febr. t. l. ofertalna licitacija glede dobave 2.000 kg cerezina.

Julijska krajina.

— Jugoslovenske narodne himne mestna godba v Postojni ne zna svirati. To je povsem razumljivo. Kajti, ako bi jo znala, bi mestne godbe v Postojni ne bilo več in godci bi tlačili v temnih tržaških zaporih. Zato se čuje nekako čudno, da je zastopnik oblasti ob prihodu Pašiča in Ničiča zahteval od mestne godbe postojnske, ki je prišla vsa navdušena na kolodvor, da naj zasvira jugoslovensko himno. Godci so postali rdeči in zmedeni, njihov načelnik pa je povedal, da jugoslovenske himne ne poznajo. Dotični italijanski poveljnik ni bil nič zadovoljen s tem odgovorom ter je pognal postojnske godce s kolodvorja nazaj v mesto. To pa zopet ni bilo všeč fašistom, ki so pričakovali, da pozdravi starega jugoslovenskega ministra s svojo prelepo »Glovinazzo«.

— Kaj je vse mogoče! Na Colu pri Vipavi so prišli fašisti v hišo družine Kožmanove in tam vse premetali. Iskali so pisma visokošolca Viktorja Kožmana, ki študira v Zagrebu. Rekli so, da sin Viktor pošilja pisma in spise ter da hujša proti Italiji. Potem so vzeli mater, sestro in brata s seboj, do karabinerske postaje, kjer so jim pokazali dve pismi, ki pa sta očitno potvrdila. Eno pravi, da je prišel Kožman domov v popolnem sokolskem kroju, da pa ima še druge kroje in da draži ljudi proti Italiji. Najbrže se je kak domaćin spozabil tako daleč, da je poteknil ona pisma Kožmanu in da podaja karabinierjem in fašistom lažniva poročila o nemci!

Kino LJUBLJANSKI DVOR

predvaja danes ZADNJKRAT dramo
PEKLENSKA NJIVA
v glavni vlogi Lya de Puilly in V. ad. Gajdarov

29. jan. 30. jan. 31. jan.
Kadar država nima denarja
eleganta, razkošna komedija v glavni vlogi Ernst Rückerl.

Najnovejša poročila.

Besedilo zvezne pogodbe z Italijo.

— Beograd, 28. januarja. (Izv.) Ob 10. dop. Urednik »Vremena« Ljuba P. povič javlja iz Rima svojemu listu vselino prijateljske pogodbe, ki je bila včeraj sklenjena med Italijo in Jugoslavijo. Pogodba ima 5 členov in nosi naslov:

»Pakt o prijateljstvu in kolaboraciji med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovincem in kraljevino Italijo.«
Uvod pogodbe naglasja:
Vladi Nj. Vel. kralja Srbov, Hrvatov in Slovincem in vladi Nj. Vel. kralja Italije ste krepko odločeni, da osigurate mir kot rezultat, pridobljen za časa velike svetovne vojne. Da ohranite mirovne pogodbe, sta se sporazumeli, da v glavnem sklenete tako konvencijo, katere prirodna posledica ima biti prijateljstvo obeh kraljev in vzajemno spoštovanje njihovih pravic na suhem in na morju ter se tako pogodile:

§ 1. Obe stranki, kateri ste podpisali pogodbo, se medsebojno obvezujeta, da se bodo vzajemno pripravi in iskreno sodelovali, da se ohrani red, ustvarjen po mirovnih pogodbah v Trianonu, Saint Germainu in Neyillu, kakor tudi, da se spoštujejo in izvršujejo obveznosti, stavljene v teh pogodbah.

§ 2. V slučaju, da bude ena pakt podpisujočih strank predmet napada, ki ga ni sama izzvala, od ene ali več il, se druga stranka obvezuje, da ostane nevtralna ves čas konflikta, ravnotako za slučaj, da bodo varnost in interesi ene stranke ogroženi z močnim vpadom od zunaj, se druga stranka obvezuje, da li bo prožila politično in diplomatično podporo s svojim blagomnolenjem sode-

lovanjem v cilju odstraniti zunanji razlog te nevarnosti.

§ 3. Za slučaj mednarodnih komplikacij, se pakt podpisujoče stranke soglašajo, da so ali morejo biti njih skupni interesi ogroženi, se obvezujejo, da se dogovorite o ukrepih, ki jih je storiti, da bi se zavarovali.

§ 4. Veljavnost te pogodbe je določena na pet let. Odpove ali podaljša se pogodba lahko eno leto pred njenim potekom.

§ 5. Ta pogodba se ima ratificirati in ratifikacije izmenjati v Rimu. Pogodba stopi takoj po izmenjanih ratifikacijah v veljavo.

FRANCOSKO POSOJLO

PRED SKUTSČINO.
— Beograd, 28. januarja. (Izv.) Danes dopoldne je imel zakonodajni odbor plenarno sejo, na kateri ste bile izvoljeni posebni sekciji za proučevanje zakona o centralni državni upravi in o šerjetskih sodiščih.

V ministrski sobi je bila danes seja ministrskega sveta, ki je najpreje vzel na znanje poročila o sklenjenem in podpisanim sporazumu z Italijo ter je nato razpravljalo o stališču opozicije k zakonu o francoskem 300 milijonskem posojilu. Vlada je povodom specialne debate pripravljena ugoditi zahtevi demokratov po parlamentarni kontroli glede tega posojila. Na ta način pričakuje vlada, da bodo demokratje pri specialni debati glasovali za zakon.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.
Dne 28. januarja. — Spre'eto ob 13.

Ob jako slabem prometu je bilo ves čas borznega prometa razmeroma več blaga na trgu kot pa je bilo potrebe. — Tečaj so bili malenkostno slabejši. Nekaj več trgovanja je bilo v izplačilih Dunaj in Trst.

Na efektnem trgu je bilo sklenjenih nekaj zaključkov v Jugoslavenski banki. V ostalih papirjih ni bilo skoro nobenega prometa.

Ob zaključku notirajo:
Devize: Curih 15.08—15.18, Pariz 396.75—401.75, London 368.5—371.5, Dunaj 0.1222—0.1242, Praga 251.75—254.75, Trst 378.5—381.5, Newyork 66.90—67.90, Budimpešta 0.3075—0.3375.

E f e k t i: 7% invest. drž. pos. od leta 1921 67—68, Ljublj. kred. banka 212.50, Prva hrv. št. d., Zagreb 1015—1020, Slav. banka, Zagreb 107, Hrv.-slav. zem. hbo. banka, Zagreb 92.50, Hrv. esk. banka, Zagreb 168, Jugoslav. banka, Zagreb 154—155, Trbov. prem. društvo 875, Slavonija 233—234, Exploatacija 146—147.5, Vevče 175—180, Guttman 1800, Sečera 1740—1750, Nar. šumska ind. 137.

Valute: dolar 85.875—86.875, lira 374.50—377.50.

INOZEMSKA BORZE.
— Curih, 28. januarja. (Izv.) Današnja borza: Beograd 6.65, Berlin 1.35, Amsterdam 215, Newyork 579.50, London 24.47, Pariz 26.55, Milan 25.40, Praga 16.75, Budimpešta 0.2023, Bukarešta 2.90, Solija 4.10, Dunaj 0.008157.

— Trst, 28. jan. Beograd 26.25—26.40, Dunaj 0.03225—0.05245, Praga 66.80—66.95, Pariz 103.25, London 97.40—97.60, Newyork 22.925—23, Curih 395—398.30.

„KINO IDEAL“ predvaja v ponedeljek 28. t. m. veliko pustolovino „Apaška ljubav“ s priljubljenimi igralci Miss du Pont. Kot dodatek programa ljubka veselolara v dveh dejanjih „Mala nevestica“ z Baby Peggy.

Turistika in sport.

— Slovensko lovsko društvo sporoča svojim članom, da se vrši pri »Sestici« dne 7. februarja t. l. ob 20. l. društveno predavanje. Predavatelj g. dr. Lovrenčič. Lovski zakupi. Ker je predavanje poudeno in za slehernega lovca koristno, upamo, da se našemu vabilu odzovejo vsi ljubljanski lovci. — Odbor.

— Slovensko Planinsko društvo opozarja na svoj planinski ples, ki se bo vršil v vseh prostorih Narodnega doma v Ljubljani na Svečnico v soboto dne 2. februarja. Godba Dravske divizije v vseh prostorih! Velik srečolov, mnogo in lepih dobrot! Posebna vabila se ne izdajajo, dobrodošli vsi prijatelji planinstva.

VESELJE IN ZADOVOLJSTVO

ali z obrazu vsake gospodinjice, ki vidi snežno-belo perilo. Zlahkoto in malo denarja doseže to, ako kupuje vedno le

MILO „GAZELA“

katero se dobi v vsaki trgovini!

Razne stvari.

* Radio v Ameriki. Za Božič so se v New Yorku prodajali mali sprejemni radijski aparati za bagatelno ceno šestih dolarjev in devetdeset centov (450 dinarjev).

* 1800 rac zgorelo. V nekem kraju kantona Vaud v Švici je izbruhnil v velikem gospodarskem podjetju za perutnino ožen, ki je vpepelil skoraj vso obsežno napravo. Poginilo je v ognju 1800 rac. Podjetje je zavarovano za 80.000 frankov. Škoda pa je večja.

* Z električno železnico preko Sahare. V osmih letih se bo možno z električno železnico voziti preko Sahare. Vodila bo od Orana v Alžiru do Wagadugu v Senegaliji. Wagaduga je važna gospodarska in strateška točka v francoski severni Afriki. Od Orana teče proga skoraj v ravni južni črti mimo krajev Ras-el-Ma-Crampel, Colombesgar, Beni Abbes, Adrar, Taurirt, Kidal in Tosaje, kjer gre železnica preko reke Niger. Del proge med Oranom in Ras-el-Ma je že skoraj dokončan. Stroški celice 3200 km dolge proge so proračunjeni na 1400 milijonov francoskih frankov. Vraču-

njenih pa ni 268 milijonov za električno opremo proge. Progo bo po dograditvi prevzela neka železniška družba, ki ima svoj sedež v Parizu in Lyonu.

* Nova ekspedicija na Mount Everest. »Westminster Gazette« poroča, da so predpriprave za novo ekspedicijo na Mount Everest že končane in bo ekspedicija verjetno koncem marca iz Darjeelinga odpovala.

* Najdražji som. Po poročilih južnoafriških listov je bil v Durban prinesen som, v katerem so se našle ogromne množice ambre, ki ima za izdelavo parfumerij veliko

vrtnost. Ambra, ki je bila v svrhu preiskave odposlana v Anglijo, je vredna približno 240.000 funtov sterlingov (okoli 90 milijonov D). Som je eden najdražjih, kar jih je bilo doslej ujetih.

* Hude ameriške dijakinje. Duhovnik Laird, predsednik Albion College v Michiganu, je zapodil iz zavoda neko dijakinjo, ker se mu je naznanilo, da kadi cigarete na ulici. Nato se je v zavodovi kapeli 500 dijakinj zagnalo proti svojemu duhovnemu vodji. Zmetale so nanj svoje molitvenike, kričale so kakor srake in piskale. Duhovnik je bil tako zmeden, da se je le s težavo

odtegnil preganjanju s strani dijakinj, ki so zahtevale, da mora izgnana koleginja priti nazaj v zavod. On upravičuje svoje postopanje s tem, da ne more trpeti dijakinj, ki javno kadi, pa ne le to, ampak hodi tudi v gostilno in pijančuje. Uvedena je preiskava.

Glavni urednik:
RATO PUSTOSLEMEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Večje gozdno posestvo

s sposobnim lesom za sečnjo se kupi. Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod »Gozdno posestvo 644«.

Ali je mogoče?

CRÈPE DE CHINE m Din 105—
v vseh modnih barvah le pri

A. Šinkovic nasl. K. Soss.

Vzorci brezplačno!

!! Zunanja naročila poštno-obratno !!

Modna krolna šola za dame in gospode,

LJUBLJANA, Židovska ulica št. 5.

V mesecu februarju se vrše dnevni in večerni tečaji za šivilje in krojače.

Za dame, ki niso šivilje, se prirejajo posebni lahki tečaji. Pouk v šivanju! Vsaka dama lahko izdeluje svojo garderobo.

Prirokovanje vseh vrst moških in damskih oblek strankam, ki žele krol po modelih, tudi po meri.

Posebni preizkušeni najelegantnejši kroji za gospode. Pouk v krojenju obleke za častito duhovščino.

Lastni slovenski zvezki za pouk v prirokovanju. (Tudi za nešivilje).

Razpošiljam modne žurnale vseh svetovnih akademij.

Korespondenčni učni tečaji potom samouka.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Jožica Hočevar naznanja v svojem, v imenu svojih otrok Majde, Jelke in Jurčka ter vseh ostalih sorodnikov priužno vest, da je njen srčno-ljubljani soprog, skrbni oče, brat, stric in svak, gospod

dr. Gabrijel Hočevar

zdravnik

dne 25. januarja t. l. preminul in bil dne 27. t. m. pokopan na pokopališču pri Sv. Križu.

Za izraženo nam sožalje ob prebitki izgubi se vsem najprejrežneje zahvaljujemo.

Bled-Ljubljana, 28. januarja 1924.

Iščemo železninarja

z večletno prakso in reflektiramo samo na boljšo moč s strokovno izobrazbo. — Obširne ponudbe z navedbo svojih zahtev na firmo:

Schneider & Verovšek, Ljubljana.

Klavirska delavnica R. WARBINER Ljubljana

Kilijorova ulica 5.

Popravilam in uglašujem klavirje in harmonije strokovno in ceno

Pisalni stroji, potrebščine mehanična delavnica (popravljalnica)

L. BARAGA, Ljubljana, Selenburgova ulica 6-1.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar. Plačuje se vnaprej.

Službe

Grem kot dojlja. Naslov pove uprava »Slov. Naroda«.

Blagajničarka. Iščo službe. Vstop lahko takoj. — Ponudbe pod »B. 755« na upravo »Slov. Naroda«.

Vajenka ali vajenca sprejme. — »Narodna knjigarna«. Prešernova ul. št. 7, Ljubljana.

POZOR! POZOR! Perica, ki pridno in čisto pere perilo. Želi hoditi kam prati in tudi likat. — Poizve se: Pot na Grad 7 a.

Prodajalka. Iščo službe. Večja modna, galanterijske in manufakturne stroke. Vstop lahko takoj. — Ponudbe pod »Izvežbana 756« na upravo »Slov. Naroda«.

Knjičevodja. Perferen bilancist, z večletno prakso. Želi čim prej nastavitve tu ali na deželi. — Ponudbe pod »Zvest 716« na upravo »Slov. Naroda«.

Zastopnika. Iščemo v vsakem kraju Jugoslavije. Jako lahke postranski zaslužek za vpokevence ali invalide. Vračanja pod »Zastopniki povsode na upravo »Slov. Naroda«.

Iščo se delovodja (prekajalec), več vseh v mesno industrijo snajajočih del. Plača po dogovoru. Stanovanje, hrana i. dr. prosto. Samci imajo prednost. — Dopisni pod »Prekajalec« na Aloma Company, Ljubljana.

Trgovski potnik. Slovenec, 30 do 50 let star, prvovrstna moč, se išče za manufakturno veletrgovino v Ljubljani. — Ponudbe z referencami in zahtevki je poslati pod šifro »Trgovski potnik 724« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Trg. sotrudnik, več v prodaji in detajliranju u s n j a se sprejme za takoj. — Pismene ponudbe pod »Resna na upr.« nesljiva moč 704« na upr. »Slov. Naroda«.

Živnoredski inštruktor. do sedaj v državni službi, bi, 27 let star, išče primernega mesta; najraje na kakem veleposredstvu. Ponudbe pod »Ekonom 723« na upravo »Slov. Naroda«.

Prodaj. Moško kolo. »Waffenrade« se prodaja. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«.

»Puch«-avto, 23 HP, štirisedežni, dobro ohranjen, — se po ugodni ceni prodaja. Vprašajte se na pošti predal 64.

Gramofon, dobro ohranjen, s ploščami vred, se ceno prodaja. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«.

»Wanderer«-avto, trisedežni, mod opremljen, se po ugodni ceni, tudi na obroke, prodaja. — Trdka Kenda, Ljubljana.

Ku'm. Fižol. kupujem vsake množine. Ponudbe povzrojene. — Vekoslav Podlogar, Ljubljana, Florijanska ulica.

Kupimo več vagonov krompirja za takoj, ter prosimo ponudbe z navedbo vrste in zadnje cene na »Stanja Celje«.

Bukovo ogije. kupimo vsako količino. — Pošljite nam podrobno poročilo, tranzitno stojna. Kmetijsko-Trgovsko društvo, Trieste, Rafineria 4.

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

614

Zlato

kupi po najvišji ceni — Milan Kosak, zlatar, Cankarjevo nabrežje 31. 703

Stanovanja

Meblovana soba. se takoj odda gospodu. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«.

Sostanovalec. se sprejme. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«.

Meblovana soba. v sredini mesta se odda. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«.

Oddam sobo. za dva gospoda s l. februarjem. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«.

2 meblovani sobi. v sredini mesta išče m za takoj. — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Soba 776«.

Din 2000 nagrade. dam omenu, ki mi preskrbi v sredini mesta 2 do 3 nemeblovane sobe s kuhinjo. — Ponudbe pod »Tajnost 775« na upravo »Slov. Naroda«.

Dijakinja. se sprejme k boljši družini na stanovanje in hranjo takoj ali v februarju. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«.

Lepo onemljena soba (salon). z električno razsvetljavo in posebnim vodom se odda v našem kot pisarni ali stanovanje — solednemu, dobro situiranemu gospodu. — Ponudbe pod Kavalir 694 na upravo »Slov. Naroda«.

Ne remičnine

Nova vila, takoj prosta, 10 minut od glavne pošte, se po nizki ceni prodaja. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«.

677

677

677

677

677

677

677

677